

LETO XXXIX.  
Številka 41  
Cena 8.— šil.  
(200 din)  
Torek,  
13. oktobra  
1987  
Poštnina plačana  
v gotovini  
Celovec P.b.b.  
Erscheinungsort  
Klagenfurt/  
Izhaja v Celovcu  
Verlagspostamt  
9020 Klagenfurt/  
Poštni urad  
9020 Celovec

Policija in mediji  
zamolčali mazaško  
akcijo na dvojezične  
krajevne napise?

(Beri na straneh 2 in 3.)



# Neue Burg: pogumna odločitev ORF Celovec

Koroški ORF je hotel v Vellkovcu prirediti „Radio Kärnten Treffpunkt“. Vellkovški mestni svet pa je pripravljen dati „Neue Burg“ ORF-u na razpolago samo pod pogojem, da v „Neue Burg“ ne nastopi nobena slovenska skupina. ORF tega postopanja

mestnega sveta ni akceptiral in je zato prireditev v „Neue Burg“ odpovedal. S tem je dal jasen in pogumen odgovor na odločitev mestnega sveta in je ponovno dokazal, da se ne pusti izsiljevati od nemško nacionalnih Korošcev. Beri stran 3.

## Primorski dnevi so se pričeli



Na Ziljski Bistrici in v Šmihelu so se v nedeljo, 11. oktobra 1987, pričeli letošnji Primorski dnevi. Prireja jih Krščanska kulturna zveza.

Po pozdravu predsednika SPD „Zilja“ mag. Urbana Popotnika sta se predstavili dve skupini, ansambel SSS iz Čedadu in plesna skupina „Rezija“. Obe skupini sta navdušili mnogoštevilno občinstvo, ki je prišlo od blizu in daleč. Na žalost pa na

povedanega zbora „Ojsternik“ iz Ukev ni bilo.

Namen in smisel Primorskih dnevov je medsebojno spoznavanje in izmenjava izkušenj — je nakazal predsednik KKZ dr. Janko Zerzer.

Zvečer pa so v Šmihelu gostovali števerjanski igralci s Finžgarjevo igro „Veriga“. Več o letošnjih Primorskih dnevih bomo poročali v prihodnji številki Našega tednika. Beri tudi str. 8, 9, 10, 11.

### Tednikov komentar

Strelna na koroškega deželnega glavarja sta razgrnila, razgalila grozno resnico — da je jezik koroških politikov strahotno trd, neizprosno, da je v marsičem postal „divje-zapadni“. In to predvsem takrat, kadar je šlo in gre za argumentiranje „s pozicije močnejšega“, kadar je šlo na račun šibkejših, predvsem koroških Slovencev.

Pa pogledjmo: Haider pravi, da bo Koroška šele tedaj svobodna dežela, ko bo nemška dežela — noben politik ga ne zavrne; Haider slovenske in univerzitetne člane zvezne pedagoške komisije imenuje „Politgangsterje“ — noben politik se od njega ne distancira; ko na zborovanju kahadeja Slovensko gimnazijo ožigosajo kot „das große

### Ob napadu na Wagnerja

Gift“, je deželni šolski svet, čigar predsednik je Wagner, ne ščiti pred temi neverjetnimi napadi; pred leti je Wagner sam istovetil slovenske koroške tednike z nacističnim in antisemitskim pamfletom „Der Stürmer“ — nihče ga zaradi tega ni pozval, naj ostane zmeren.

V gonji proti sedanji dvojezični šolski ureditvi se je Wagner, so se deželni politiki jasno postavili na stran zagovornikov ločevanja: to je politika á la „aus der Position des Stärkeren“, ki jo je Wagner vselej zagovarjal.

To hočem reči: kjer so verbalni in politični napadi in izpadi na politično, na etnično šibkejšega možni brez ugovora, so sestavni del „politične kulture“; kjer se politika dela „s pozicije močnejšega“, kjer s tako in podobno politiko nekritično pitajo ljudi desetletja, tam prej ali slej sledijo nepredvidljiva dejanja: od besednega napada do fizičnega obračunavanja je samo majhna razdalja, včasih ne daljša od loka, ki ga naredi petelin na pištoli.

Heinrich Heine je dejal, da kmalu sežigajo ljudi tam, kjer gorijo knjige. Upajmo, da za Koroško ne bo veljalo: kjer ljudi napadajo z besedami, kmalu padajo pod streli!



Prvi poskus gradiščanskih Hrvatov in Madžarov, s pomočjo Zelene alternative samostojno zastopati svoje interese v gradiščanskem deželnem zboru, ni uspel. Zelena alternativa ni dobila 5% glasov, kar je na Gradiščanskem pogoj za vstop v deželni zbor. Hrvatice Marijana Grandič je volilo 3842 oseb, to se pravi 2,2% gradiščanskega prebivalstva.

Socialistična stranka je izgubila absolutno večino in Kerry je zapustil deželno politiko. Zmagovalci gradiščanskih voli-

vollnem boju Haider pač pozabi na zahtevo po znižanju finančnih sredstev za strankarske namene.

Strukture gradiščanske Zelene alternative tudi še niso stabilne. Šele med vollnim bojem so se našli številni simpatizanti in aktivisti. Prav ti ljudje pa so garant za nadaljnje kontinuirano delovanje. V tem smislu lahko označimo vollni nastop ZAL kot uspešen začetek za uspešno bodočnost.

Isti problem najdemo pri gradiščanskih Hrvatih in Mad-

## Volitve so bile le začetek

tev so svobodnjaki, ki so v deželnem zboru zastopani s tremi mandatarji.

Skupina okoli Mattysekove je dobila 1,1% glasov. Bivši predsednik socialističnega kluba v deželnem zboru volilci očitno niso verjeli, da svoj čas ni sodelovala pri koruptni deželni politiki.

Pri točnejši analizi gradiščanskih volitev je opaziti, da je Zelena alternativa v skoraj vseh vaseh dobila manj glasov kakor pri državnoborskih volitvah leta 1986. Častne izjeme so vasi, v katerih živita gradiščanska in madžarska narodna skupnost. V teh vaseh je ZAL imela večino najboljše rezultate, odkar nastopa pri raznih volitvah.

Kljub temu je večina simpatizantov pričakovala boljši izid za Zeleno alternativo. V čem so vzroki za tako slab rezultat?

Medtem, ko so ostale stranke pol leta investirale v volilni boj, je ZAL samo tri mesece tolmučila svoje predstave. To je seveda tudi povezano s finančnimi sredstvi strank. Svobodnjaki so npr. pripravili — kar je uradno znano — za volilni boj kar 5.000.000,— šilingov. ZAL je imela na razpolago le 150.000,— šilingov. V

žarih. So to posamezniki, ki so se vključili v ZAL in avtonomno artikularali svoje predstave o reševanju manjšinskih problemov. Niso se pa vključili v ZAL kot organiziran, enakopraven partner — kakor je to storila KEL na zadnjem deželnem kongresu koroške ZAL. Individualna integracija v ZAL je povzročila na Gradiščanskem močno diskusijo o pomenu samostojnega nastopanja. Vedno več Hrvatov vidi edino perspektivo v samostojni artikularaciji manjšinskih vprašanj. Zaradi tega se bo treba odločiti za strankarsko strukturo tudi med gradiščanskimi Hrvati, ki bo tudi med volitvami zavzela stališča k deželnim in manjšinskim vprašanjem.

Le s kontinuiranim delom lahko taka skupina pridobi zaupanje pri gradiščanskih manjšinah. Razen tega bi s takšno avtonomno volilno skupino odpadla nevarnost, ki je povezana z osebno integracijo v stranke. Marijana Grandič je komentirala izid deželnozbornih volitev sledeče: „Z našim nastopom smo za narodne skupine na Gradiščanskem pokazali novo perspektivo. Ohromeli narodnostni politiki smo dali nove impulze. Zaradi tega pojmuje naš nastop kot začetek trdega, a dolgoročno gledano gotovo uspešnega dela.“

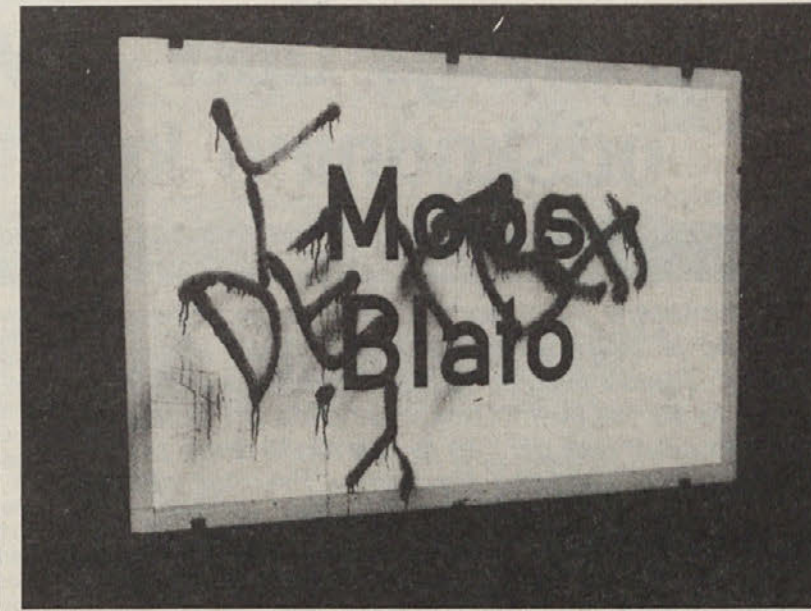
R. Grilc/M. Pipp



## Policija in mediji zamolčali mazaško akcijo na dvojezične napise?

V noči od 9. na 10. oktober so doslej neznan storilci namazali v občinah Pliberk in Globasnica dvojezične krajevne napise s parolo DEITSCH in z esesovskim simbolom.

Policija je še ponoči odkrila mazaško akcijo in je z vso vneto iskala storilce. Že v zgodnjih jutranjih urah pa so uslužbenci občine Pliberk in z esesovskim simbolom.



škonalne parole s tabel, očitno je hotela policija hitro zbrisati vse sledove. Da so neznane storilce motili dvojezični krajevni napisi, je očitno, nerazumljivo pa je zadr-

žanje policije, ki je vso akcijo zatihala in je verjetno upala, da prav ničesar ne bo prišlo v javnost, saj je bil naslednji dan 10. oktober. Gotovo bi vest o tej protislovenski

akciji krepko motila praznovanja, na katerih tudi letos ni manjkalo napadov na manjšino. Tako je govor podžupana Oschmautza (ÖVP) na 10. oktobrski proslavi, v katerem je

Oschmautz netil proti slovenski narodni skupnosti in dolžil Slovence, da delajo nemir v občini, storilce gotovo prej spodbujeval, kakor opominjal k mirnemu sožitju.

Jože Smole na odkritju Maistrovega spomenika v Mariboru:

## Ločevanje ogroža dobre medsebojne odnose med Avstrijo in SFRJ

V soboto, 10. oktobra, pri najlepšem vremenu in veliki udeležbi ljudstva, je bil v Mariboru svečano odkrit spomenik generalu in pesniku Rudolfu Maistru, ki si je nadel pesniško ime Vojanov.



Predsednik SZDL Jože Smole

Skoraj sedem desetletij po bojih za severno mejo in po osvoboditvi Maribora in Spodnje Štajerske je general Maister končno dobil spomenik, kot so ga želeli njegovi soborci in ki stoji tam, kjer je bilo njegovo poveljstvo. Spomenik je delo kiparke Vlaste Zorko.

Odkritje je spremljala vrsta drugih prireditev, med njimi razstava o generalu Maistru v univerzitetni knjižnici, literarni večer v Rotovžu in razstava „Boj za Maribor in severno mejo 1918—1920 na območju štajerskega obmejnega poveljstva“ v Muzeju narodne osvoboditve.

Slavnostni govornik v soboto je bil predsednik SZDL Slovenije Jože Smole. Na široko je spregovoril o odprtih vprašanjih koroških Slovencev in o odnosih z Avstrijo. Dejal je, da je odprto in globoko sodelovanje med obema sosedama

nesporen interes obeh. Vendarle pa Avstrija ne kaže pripravljenosti, da bi probleme koroških Slovencev reševala in celovito izpolnjevala na podlagi člena 7 ADP.

Leta 1920, tako Smole, so mnogi Slovenci glasovali za Avstrijo zato, ker jim je le-ta obljubila po-

polno enakopravnost in zagotovila nemoten razvoj. To je dolg, ki ga Avstrija in Koroška prav tako nikoli nista izpolnili. V šolskem vprašanju pa je Smole dejal, da je vsakršno morebitno ločevanje in sprememba dvojezičnega šolstva proti volji koroških Slovencev nesprejemljivo in pomeni kršitev člena 7 avstrijske državne pogodbe in bi lahko resno ogrozilo dobre medsebojne odnose. Zato Slovenija in Jugoslavija pričakujeta, da se bo sodobna evropska država, kot je Avstrija, uprta duhu šovinizma in nestrpnosti nekaterih domačih krogov ter ne bo klonila pod pritiskom segregacijskih teženj, temveč bo poiskala rešitev, ki bo sprejeta v soglasju s koroškimi Slovenci.

V govoru pa se predsednik SZDL ni izognil perečim gospodarskim vprašanjem države in je v tej zvezi poudaril pomen gospodarskega sodelovanja z zapadno Evropo in da ne vidi razloga, zakaj Jugoslavija ne bi pristopila k Evropskemu svetu in se približala EFTI in ne bi vsestransko izboljšala stikov z EGS. Pokazati pa mora Jugoslavija tudi več pripravljenosti za tehnološko povezavo v sklopu projektov Eureka.

Franc Wakounig



RUDOLF MAISTER  
SLOVENSKEGA GENERALA IN PESNIKA  
1874—1934

## Pogumna odločitev ORF

(Nadaljevanje s 1. strani)

6./8. novembra naj bi bilo srečanje v Velikovcu „Radio Kärnten Treffpunkt“. Velikovski mestni svet pa je že pred sestavitvijo programa sklenil, da „Neue Burg“ za skupno dvojezično prireditev ni odprta. Podobne težave je ORF imel z isto oddajo že v Pliberku, kjer „Grenzlandheim“ ni bil odprt za slovensko narodno skupnost. V Pliberku so bile potem posamezne prireditve ločene, „Grenzlandheim“ pa je ostal zaprt.

Leta 1969 je mestni svet v Velikovcu prvič sklenil, da „Neue Burg“ za slovenska društva ni odprta, leta 1987 pa so sklep soglasno obnovili. Razlogov odgovorni nočejo imenovati, podžupan Blaschitz (SPÖ) je le dejal, da „polažaj v Velikovcu ne dopušča drugega sklepa“. Blaschitz je bil zelo

presenečen, da je ORF odpovedal oddajo in je bil mnenja, da bo mesto Velikovec moralo zdaj najti kompromis. Odpoved ORF-a je očitno le precej zadela velikovške politike, ki bodo danes, torek zvečer, morali na občinski seji obravnavati to vprašanje. Občinski odbornik Zelenih Zirgoi bo namreč občinskemu svetu postavil nujnostno vprašanje v zvezi s prepovedjo mestnega sveta in odločitvijo ORF-a.

Sklep velikovskega mestnega sveta, da slovenska društva ne smejo nastopati v „Neue Burg“, pa bo v naslednjih dneh zaposleval na Dunaju tudi pravne eksperte. Walter Geyer, državnozborni poslanec Zelenih, bo pustil preveriti sklep mestnega sveta, ki je po vsej verjetnosti sklepal protustavno.

## Občinska seja v Žitari vasi

Razmeroma dolga je bila minula občinska seja, ki je bila v sredo, 30. septembra, v Škocijanu. Sicer je bilo 18 točk na dnevnem redu, najbolj dolgo pa so občinski odborniki obravnavali točko 5, kjer sta dva hotelirja brez dovoljenja občine napravila vgraditve nad javnim zemljiščem.

Občina Škocijan je na predlog slovenske liste dala napraviti parkirišče ob železniški postaji v Tinjah. V ta namen je bila sklenjena pogodba med avstrijsko železnico in občino

Škocijan. Parkirišče je ravno sedaj v izgraditvi.

Občinski svet pa je sklenil povišanje prispevka za otroški vrtec v Škocijanu za 100 šil. mesečno. Prav tako se bo povišal tudi prispevek za odplake. Nadalje bodo razširili občinski vodovod in cestno razsvetljavo v oddaljenih predelih občine. V ta namen so sklenili oddajo del domačim podjetjem.

Ob izključitvi javnosti pa je občinski svet obravnaval še personalne zadeve.

# Zadržuje ÖMV zavestno odškodnino kmetom?

Številne pritožbe doslej še niso zalegle

**Za nekatere južnokoroške kmete in posestnike zemljišč je prišla druga pipeline kakor pravi blagoslov. Vesele tega projekta niso bile le italijanske firme, ki so večinoma prevzele dela pri polaganju plinskih cevi; tudi pri nas je marsikdo dobil pri tem projektu vsaj začasno zaposlitev. Prav nič užaljeni pa tudi niso bili posestniki zemljišč, po katerih je ÖMV položila svoje plinske cevi — še posebno v primerih, ko so bila zemljišča prenamenjena v gradbeni svet.**

Tako je bila odškodnina, katero mora ÖMV plačati posestnikom zemljišč, od kmetijske zbornice za kvadratni meter gradbenega zemljišča določena s približno šil. 200,—, za poljedelski svet s približno šil. 22,—. Za marsikaterega je to pomenilo finančno sanacijo, mnogo kmetov bo oziroma je z odškodnino investiralo v kmetijski obrat ali pa mehanizacijo kmetije. Drugi so zopet investirali v tujski promet in so uredili komfortne sobe.

Kot rečeno, so nekateri posestniki zemljišč zvedeli za smernice oziroma za višino odškodnin in so

mnogokrat temu primerno začeli investirati. Toda pri marsikaterem se je izkazalo, da računica ni bila tako enostavna. Pogajanja z odgovornimi pri ÖMV so se izkazala kot težavna in marsikdo od kmetov je podpisal ponudbo ÖMV, le da je hitro prišel do denarja, pa čeprav je vedel, da bi odškodnina morda lahko bila višja. Druga skupina kmetov, ki se je pogajala z ÖMV, zavedajoč se, da je treba doseči optimum, je največkrat nalehala na težave. Grožnja, da bo zemljišče razlašeno, je za mnogo kmetov postala resnica. Po postopku razlastitve so bili nekateri posestniki zadovoljni z določeno odškodnino, drugi zopet so bili manj zadovoljni ali pa celo ogorčeni.

Ponekod je bila zaradi druge pipeline tudi potrebna prestavitve drogov z žicami za tok. Tudi to je

ÖMV stalo nekaj odškodnin. Po odloku deželne vlade bi morala ÖMV prenakazati določeno odškodnino kmetom v teku štirih tednov. Minili pa so že skoraj trije meseci, kmetje pa še zmeraj čakajo na denar. Ogorčenje kmetov in številne pritožbe tako pri pristojnih za ÖMV v Celovcu kakor tudi na Dunaju niso zalegle. Neverjetno je, s kakšno hladnokrvnostjo zavrača ÖMV pritožbe kmetov in kljub odloku deželne vlade očitno prav zavestno zadržuje kmetom denar, ki jim pristojna in jim ni podarjen. In to brez utemeljitve!

Zdaj pa se kažejo že tudi naslednji problemi. Plinske cevi so večinoma pod zemljo, žetev kmetov je zreducirana, na nekaterih krajih pa kljub končani žetvi in pospravljeni silaži ni duha ne sluha od zastopnikov pipeline, da bi odmerili nastalo škodo. Dejstvo je, da je na primer odškodnina za silos večja kakor pa za žito. Vprašanje je, kako bodo kmetje dokazovali po končani žetvi in ko bo morda ležal že sneg, kaj so imeli kje nasajeno.

Pri tem velikem projektu se je ponovno jasno izkazalo, kaj pomeni odškodnina. Namreč, da je tisti denar, katerega so kmetje dobili oziroma ga bodo šele dobili, res le denar za nastalo škodo, nikakor pa ne podarjen denar.

Prilavila Heidi Stingler

## Odreči se atomski energiji — kako?

To je naslov okrogle mize, ki jo Koroška iniciativa proti JE Krško prireja skupno z Zvezo ekoloških društev v Sloveniji v sredo, 14. oktobra 1987, ob 18.00 uri v Mariboru (Dom družbenih organizacij, Prešernova 17, dvorana 101).

Bila naj bi začetek intenzivne prekomejne diskusije in sodelovanja, kajti zgolj zahteva, naj Jugoslavija JE Krško zatre, je premalo.

Prireditev bo ob priložnosti srečanja vladnih šefov dežel delovnih skupnosti Arge Alp in Alpe Jadran (15. in 16. 10. na Bledu).

Referenti na podljski diskusiji bodo prišli iz različnih alpe-jadranskih dežel — Koroške, Italije, Slovenije, Hrvaške in Furlanije-Juljske krajine.

V četrtek, 15. oktobra, pa bo v Ljubljani all na Bledu v krogu angažiranih nasprotnikov jedrske energije nadaljevanje diskusije, mdr. o nadaljnjem sodelovanju.

V sredo, 14. oktobra, je predviden prevoz iz Celovca v Maribor (tja in nazaj): ob 15.00 uri odhod iz Celovca.

Prijave so možne pri Raimarju Bachu, Kuesstr. 3, tel.: 04 63 / 33 317, Celovec.

## Pritisk na malega Štefana

„Kjer smo s krvjo začrtali mejo,“ se glasi vrstica četrte kitice koroške himne. Prve tri kitice himne so stare že skoraj dvesto let, četrto pa so napisali šele leta 1930. Torej v času zbujačnega se nacizma, ki je hotel uničiti koroške Slovence.

Tembolj nerazumljiva je novica, katero smo sprejeli iz Št. Jakoba v Rožu. Učiteljica tamkajšnjega 4. A razreda ljudske šole je dala učencem nalogo, naj se naučijo prvo in četrto kitico koroške himne na pamet. Prav ste brali, samo prvo in četrto kitico. To je vsekakor nerazumljivo, saj dandanes tudi vedno več nemško govorečih Korošcev zahteva, da se krvoločna in napadalna kitica črta iz koroške himne.

Mati nekega učenca, malega Štefana, je v tej situaciji napravila edinole pravilen ko-

rak ter prepovedala sinu učence nespravljive pesmi — narkar je učiteljica zabeležila malemu Štefanu nezadostno sodelovanje.

Pritožba pri ravnateljcu je rodila sadove. Učiteljica je izbrisala negativno oceno. Namesto krvave kitice pa je Štefan deklariral pesmico prof. Helmuta Scharfa, ki smo jo objavili v prejšnji številki Našega tednika:

Dort wo ins Feld der Wald sich flicht,  
wo man noch heut zwei Sprachen spricht,  
zwei Völkerstämme nicht entzweit,  
wie Brüder leben allezeit,  
mit Freund und Nachbar Hand in Hand,  
da sel mein künftig Heimatland.

Medtem smo izvedeli, da so tudi na nekaterih drugih šolah nadomestili četrto kitico „Heimatlied“ z verzi prof. Helmuta Scharfa. Gotovo je to odločitev, ki prispeva k resnični toleranci.

**NAŠ TEDNIK:** Gospod Sichrovsky, v današnji izdaji svetovnoznane magacina „Der Spiegel“ pišete o Judih na Dunaju. Kako se sami počutite, potem ko ste se spet vrnili iz New Yorka?

**P. SICHROVSKY:** Vživel sem se težko, na drugi strani pa spet ne. Avstrija je moja dežela. Tu sem se rodil leta 1947. Moj oče je bil eden od tistih Judov, ki so se aktivno borili proti nacizmu. Družina je sodelovala pri angleškem odporu. Borili smo se za neodvisnost Avstrije. In sedaj to! V Ameriki sem bil pripadnik večine — belec. Sploh sem bil še v New Yorku, kjer je tretjina prebivalstva judovska, privilegirana v primerjavi s črnici. Tu v Avstriji pa sem Jud. In če vidim GÖSSER, se spomnim, da so tovarno arizirali, ... da so jo ukradli Ranner ...

**NAŠ TEDNIK:** To poveste tudi svojim otrokom?

**P. SICHROVSKY:** Seveda. Kaj jim naj mar rečem, da se je stari oče zblinil v zraku? Ne smem reči, da so ga poslali v plinsko celico in zažgali?

**NAŠ TEDNIK:** Na Koroškem večkrat čujemo: treba je pozabiti, odpustiti. Potem pa proslavljajo spomenik, ki ga je postavila SA — če samo spomnim na najnovejši izpad v Št. Jakobu. Kaj pravite k temu?

**P. SICHROVSKY:** Št. Jakob bi lahko odgovoril, da so bili to sami idioti. Vendar — in to je tudi odgovor na vprašanje — vsaka koketerija z nacizmom, nemškim nacionalizmom, s fašizmom pomeni, da ne koketiraš z neko ideologijo ali nekimi prepričanjem. Vsak človek, ki se spušča v to stvar, se naj zaveda, da se nevarno sooča s kriminalom, z zločinom. Take osebe niso nič boljše od tistih, ki se veselijo nad kriminalcem, ki izropa banko ali ubije človeka pri ropu. To je bistvo zločinskega nacizma!

**NAŠ TEDNIK:** Kljub vsemu v Spieglu močno zagovarjate Avstrijo. Daste Waldhelmu tudi roko? Saj ste bili tudi močno udeleženi pri akcijah Svetovnega judovskega kongresa proti Waldhelmu?

**P. SICHROVSKY:** Seveda dam Waldhelmu roko.

**NAŠ TEDNIK:** Ste mu jo že dali?

**P. SICHROVSKY:** Ne, nisem imel priložnosti. Vem pa, da me dobro pozna.

**NAŠ TEDNIK:** Sedaj menda ne more več spati. Pravilno, da cele noči prebudi ...

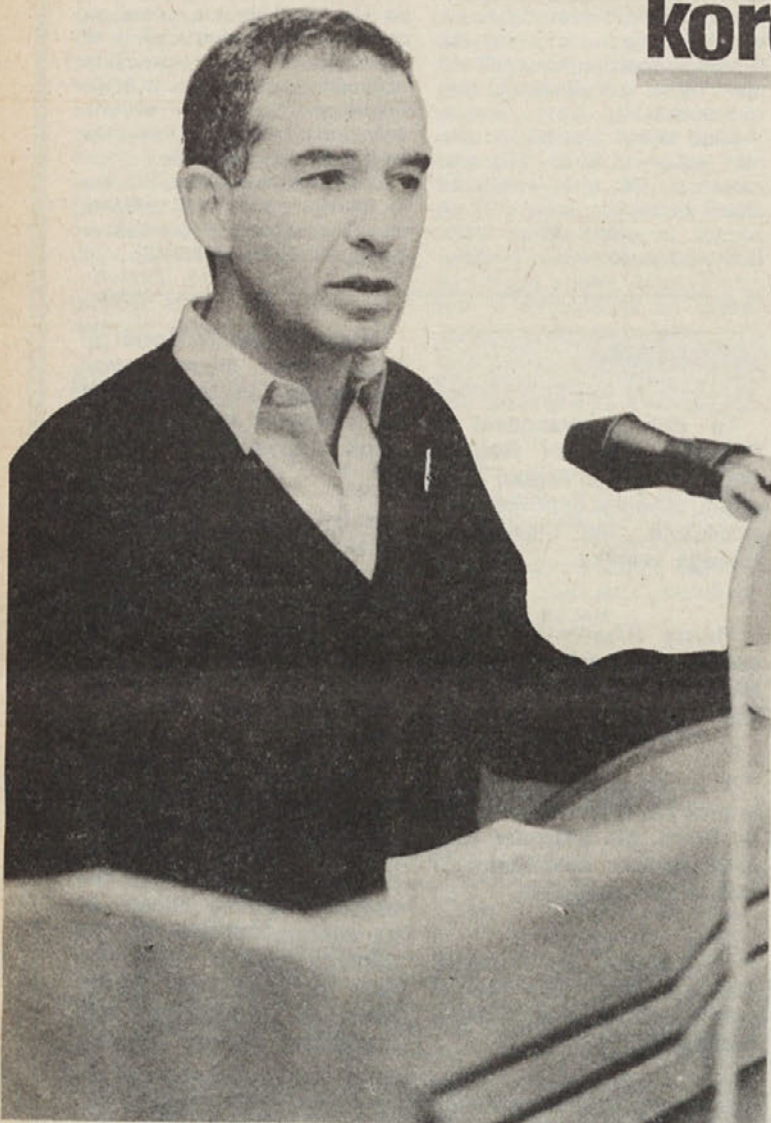
**P. SICHROVSKY:** ... potem naj gre k zdravniku, ki mu naj nekaj da, da bo mogel spati. Sem Avstrijec kljub Waldhelmu. Waldheim je le simptom za večino, ki bi ga spet volila. Jaz raje vidim drugačno Avstrijo: kancler Vranitzky me je že dvakrat sam povabil na pogovor in z mano

N A Š

Z dunajskim Judom  
Petrom Sichrovskym  
se je pogovarjal  
dr. Borut Sommeregger

G O S T

# „Doslej sem podcenjeval probleme koroških Slovencev“



kjer smo še razpravljali dolgo čez polnoč.

**NAŠ TEDNIK:** Vedno spet menda slišite tudi vprašanje, zakaj Judje ne sodelujejo pri Centru avstrijskih narodnih skupin?

**P. SICHROVSKY:** Zato ne sodelujemo, ker se mi ne čutimo kot manjšina. Zato jaz osebno tudi ne sodelujem pri prireditvah o manjšinah. Mi smo Avstrijci s

posebno kulturo, moja družina je tu že 300 let.

**NAŠ TEDNIK:** Boste to posebno kulturo dali tudi naprej?

**P. SICHROVSKY:** Da. Svoje otroke pošiljam v judovski otroški vrtec. Vrtni so tudi za vse Slovenci važni. Toda čakati, da se bo oblast zbudila, je premalo. Mi nismo čakali. Tudi ne na Dunaju, kjer smo otroške vrtnice naredili sami.

V ponedeljek, 5. oktobra zvečer. Še nekaj dni do datuma travme koroške identitete.

V tinjskem domu prosvete bere pred polno dvorano Peter Sichrovsky iz svoje najnovejše knjige „Schuldig geboren. Kinder aus Nazifamilien“. V njej so razgovori z otroci bivših, bolj ali manj znanih nacistov. Napetost in tišina, ko avtor, dunajski Jud, čigar družina je samo zato preživela nacistično klanje, ker je bila v eksilu, bere iz tega pretresljivega dokumenta osebne prizadetosti oz. neprizadetosti, ščitenja, zagovarjanja staršev ter sovraštva in odpora do njih.

Po branju diskusija. Kaj

starši, a so pred svojimi otroki krivdo valili raz sebe na okoliščino: čas, lakota, ukaz, samo majhen delček v sistemu.

Otroci, ne vsi, ki svoje starše zagovarjajo z ideološkim argumentom, češ, so se pač za to ideologijo odločili tako, kakor so se drugi odločili za drugo. Samo na nekaj so pozabili ti otroci: na posledice, na sadove te ideologije.

Sichrovsky je eksplicitno ugotovil, da nikogar razen zločincev in zločinov ne obsoja. Noče pa razumeti in akceptirati, zakaj o nacistični dobi, o vseh njenih zločinih in krivicah, ne bi smeli govoriti, ne bi govorili. „Saj ne pričakujem, da sin ob-

Ob knjigi „Schuldig geboren“:

## Podrimo zidove molka!

kmalu si stopita dva pojma nasproti: „s krivdo rojeni“ in „mllost poznejšega rojstva“. Sichrovsky pojmov ne dopusti spraviti na skupni imenovalec, kajti prav tako kakor ni kolektivne krivde, tudi kolektivne nedolžnosti ne more biti.

V knjigi je odlično opisano, kako so starši v neverjetnem medsebojnem soglasju zgradili okoli svoje krivde neprebojen zid molka, ki ga otroci v družinskih in osebnih razgovorih z njimi skorajda niso mogli pordeti ali omajati. Dostikrat so šele po ovinkih zvedeli za krivdo očeta, matere; kaj so starši bili tedaj. Starši, ki so v civilnem življenju bili kakor drugi

sodi svojega očeta, pač pa to, da ga vpraša, kaj se je tedaj dogajalo,“ je poudaril.

Nanesla je diskusija tudi na koroški problem, na odnos med Slovenci in nemško govorečimi, na manjšinsko vprašanje, kot temu v vsej otopenosti in tudi obnemoglosti in brezizglednosti že kar sami pravimo. In v tem kontekstu je avtor med drugim dejal besede, ki so vredne, da jih večkrat ponovimo: „Prizadetost v deželi bo dosegla take mere, da bomo morali sami nekaj storiti“ in „Družba, ki se boji manjšin, je pomilovanja vredna.“

Franco Wakounig

nanja Avstrije z njeno zgodovino, h kateri pač spada tudi vse polpreteklo barbarstvo, in ne samo Mozart.

**NAŠ TEDNIK:** Niste prvič na Koroškem, prvič pa pri Slovincih. Po enodnevnem obisku — kakšni so vaši vtisi?

**P. SICHROVSKY:** Problem Slovencev sem doslej podcenjeval. Veliko sem se naučil v diskusiji v Tinjah. Če se tu na Koroškem neka večina stalno boji manjšine, potem v političnem sistemu nekaj ni v redu. Menda smo po 1945 zgradili demokracijo oziroma nov politični sistem. Tudi na Koroškem. Sedaj sem zelo potr. Žarek upanja mi dajejo številni nemško govoreči, ki so bili na prireditvi, ter izjave, ki sem jih pozneje slišal v ožjem krogu,

dolge ure razpravljaj. Novi poslovodja ÖVP Marboe me je povabil, da v Avstrijskem kulturnem inštitutu v New Yorku berem iz svoje knjige. Vabilu se bom odzval prihodnje leto.

**NAŠ TEDNIK:** Preideva na vašo novo knjigo. „Schuldig geboren“ so v Nemčiji kupili že v 25.000 izvodih, v Avstriji so prodali 500 knjig. Pri branjih je razmerje podobno.

**P. SICHROVSKY:** Da. V Avstriji sem vključno s Tinjami nastopil trikrat. V Nemčiji sem imel doslej 20 predavanj, do konca leta jih bo 50. Vabila imam že iz Italije, Francije, Danske, Nizozemske in ZDA. V zvezi z Avstrijo bi rekel polemično: to je izraz duhovnega nivoja. Je pa tudi posledica nepoštenega obraču-

# Leše: Ganljivo slovo od Strdenovega očeta

**Spet so se oglasili žalostni zvonovi šentjaponske cerkve in oznanjali žalostno vest, da je umrl Strdenov oče, Anton Gabriel iz Leš v 96. letu starosti. Strdenov oče je bil najstarejši šentjaponski občan. Z njim je legel v grob velik del šentjaponske zgodovine.**



Še januarja letos je pesnik Anton Gabriel praznoval svojo 95-letnico med svojimi vnuki in pravnuki.

Strdenov oče, Anton Gabriel, se je rodil 17. 1. 1892 v Lešah. Obiskoval je ljudsko šolo v Št. Jakobu, kjer so bili takrat še vsi učitelji Slovenci. Hodil je nato še dve leti v meščansko šolo v Beljak. Kot otrok je doživljal gradnjo karavanskega predora in gradnjo narodne šole v Št. Petru pri Št. Jakobu. Bil je med prvimi člani prosvetnega društva in igralca Miklova Zale.

Kot avtodidakt je rajni Strdenov oče z lepo slovenščino začel svoje misli in občutke zapisovati v obliki verzov. Poleg težkega kmečkega dela je vedno spet našel čas za pisanje. Ko je bilo srce polno občutkov, jih je zapisal v zvezek. Srečen je bil, da je še smel doživeti izdajo svojih pesmi „Iz mojib zvezkov“, ki je izšla pri Mohorjevi založbi v Celovcu leta 1986.

Zanimivo je tudi, da je rajni v svojih otroških letih doživljal dela pri karavanskemu predoru, sedaj v visoki starosti pa vrtanje novega predora. Koliko zgodovine leži med tem časom, koliko spremembe okolja in ljudi! Bil je narodna grča vse svoje življenje, zato ga je tudi marsikatera sprememba zadela v dno duše. To je tudi izrazil v pesmi „Mati — domovina“, ko pravi:

„Zapoj turobno, gosposvetski zvon,  
ko da po majki tožni glas žaluje,  
nezveste ji sinove objokuje:  
sramotni tujcu delajo poklon.“

V tej kitici Strdenov oče izraža

boleče občutke raznarodovanja na Koroškem.

Ogromna množica ljudi je pretekli četrtek pospremila Strdenovega očeta — ob somaševanju štirih duhovnikov, med njimi nečaka Petra Stickra — k zadnjemu počitku. Pred mrtvaško vežico in ob odprtem grobu se je od rajnega poslovil z ganljivimi pesmimi tudi domači pevski zbor SPD „Rož“ pod vodstvom Lajka Milisavljeviča.

Dragi Strdenov oče Anton Gabriel. Dolga je bila Vaša življenjska pot. Skoraj eno stoletje in vendar tako bežno kakor sen.

Počivajte mirno v domači zemlji, katero ste tako iskreno ljubili. Vsem otrokom in sorodnikom velja naše iskreno sožalje.

Pred več kot enim tednom pa smo na šentjaponskem pokopališču položili k zadnjemu počitku goso Marijo Komatz, pd. Rorarjevo Micijo iz Breznice, ki nas je nenedoma zapustila v 82. letu starosti. Rorarjeva Mici je bila mirna in Bogu vdana žena. Njeno življenje ni bilo postlano z rožicami. Bila je vedrega značaja in vsakdo, ki jo je obiskal v njeni kajžici, se je takoj počutil domačega.

Njeno smrt bodo predvsem občutili njena hčerka Režika in vsi njeni prijatelji. Naj počiva v miru in se odpočije od vseh življenjskih tegob. Hčerki Režiki in vsem sorodnikom izrekamo naše globoko sožalje.

## Biserna poroka v Šmihelu

Redek življenjski jubilej — biserno poroko sta na rožnovensko nedeljo obhajala Bognarjeva starša — Ciril in Julijana Rudolf iz Bistrice pri Pliberku.

Zahvalno sveto mašo in poročne obrede je opravil njun nečak Franc Hudi, župnik v Kapli ob Dravi, ki je strica in teto ponovno zvezal, da bo ta vez držala tja v stoto leto. Na tej slovesnosti so se zbrali vsi njihovi otroci z družinami in številni sorodniki.

Kljub visoki starosti — „ženin“ je izpolnil že 84. leto, „nevesta“ pa 78. leto — sta še oba jubilanta pri dobrem zdravju in vedno dobre volje. Dobra volja pa je bila pri Bog-

narju vedno doma, to je poudaril župnik Franc Hudi, ki je kot otrok večkrat zahajal tja na obisk. Saj je tam pod Peco, v leseni hišici ob reki Bistrici, katero opeva znana pesem, ki jo je zložila njuna hčerka Lenčka Kupper, vedno vladalo razumevanje, veselje in petje.

Na predvečer biserne poroke pa sta slavljencema prišla na dom čestitat mestni svetnik in predsednik Kluba slovenskih občinskih odbornikov (KSOO) Fric Kumer in mestni svetnik Jože Partl in jima zaželela še za naprej vse najboljše.

Številnim čestitkam, ki sta jih slavljenca te dni deležna, se pridružujeta tudi uredništvo Našega tednika in NSKS.

### ČESTITAMO

Te dni je praznoval v Podkanji vasi pri Gallciji svojo 75-letnico Matko Kropivnik. Mnogim čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Našega tednika.

Hanza Siberčnik iz Slovenjega Plajberka praznuje svoj 60. življenjski jubilej. Naš tednik iskreno čestita.

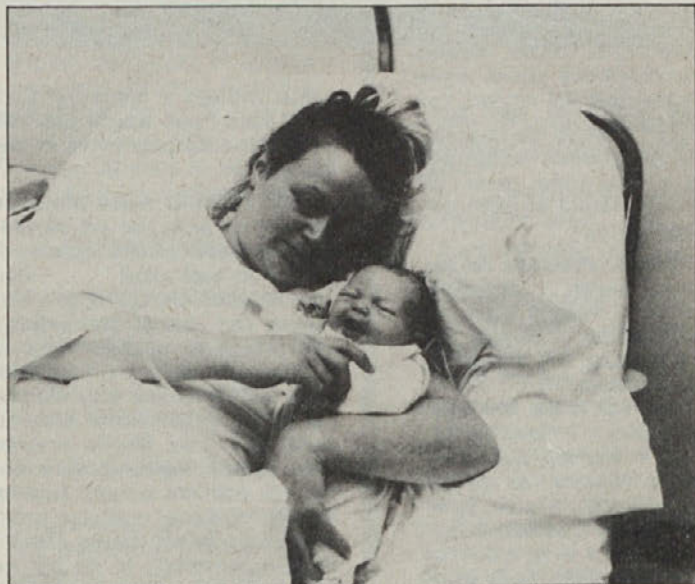
V Selah na Šajdi praznuje svoj 75. rojstni dan Justina Stern, pd. Sternova mama. Iskreno čestitamo in želimo vse najboljše.

V Šmarjeti pri Pliberku praznuje svoj 85. rojstni dan Dobnikov deda. Iskreno čestitamo.

Franc Urban iz Gorič pri Miklavčevem praznuje svoj 76. rojstni dan. Vse najboljše, predvsem zdravja in božjega blagoslova.

Kristijanu in Mariji Lopinsky v Dvoru pri Šmihelu se je rodila hčerka, ki jo bosta krstila na ime Kristina. Mladima staršema iskreno čestitamo, mali Kristini pa želimo vse najboljše na življenjski poti.

Iskrene čestitke naj sprejme gospod Franci Čertov iz Sel, ki je pred kratkim obhajal 54-letnico. Ob obhajanju jubileja mu želijo vse najboljše in mu kličejo še na mnoga zdrava leta vsi domači, EL-Sele, KPD Planina ter farni svet. Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Našega tednika.



Katarini in Pavletu Zablatniku se je prejšnji četrtek rodila hčerka, ki jo bosta krstila na ime Marina. Iskreno čestitamo.

## Proboj: Poslovili smo se od Antona Plesnika

Konec septembra je po dolgi bolezni v 74. letu starosti umrl Anton Plesnik, pd. Mentl iz Proboja pri Žitari vasi.

Rajni je bil rojen leta 1913 v Solčavli. Kot mlad fant je prišel na Koroško in bil zaposlen kot gozdni delavec v kapelških gozdovih. Leta 1957 se je poročil s Kežarjevo Marto iz Bele pri Železni Kapli. Skupno sta kupila majhno kmetijo na Proboju in si ustvarila prijeten dom. Imela sta pet otrok — hčerki, katere sta vzgojila v zavodne Slovence in verne kristjane. Hčerka Anica pa že nekaj let dela kot pomočnica v razvojni deželi Papui Novi Gvineji.

Pokojni Anton Plesnik je bil globoko veren mož, priden delavec in skrben družinski oče.

Od vseh je bil zelo spoštovan in cenjen, kar je pokazal tudi njegov pogreb. Zadnja leta pa je precej bolehal. Od dolgotrajne bolezni si ni več opomogel. Dobro pripravljen je v ponedeljek, 28. septembra, odšel po zaslužno plačilo.

Lepo število sorodnikov in faranov se je v sredo, 30. septembra, na žitrajšem pokopališču poslovilo od njega. Pogrebne obrede je vodil župni upravitelj Janez Tratar ob asistenci bivšega župnika Matveja Nageleja. Pri pogrebu mu je v slovo zapel tudi MoPZ „Trta“ iz Žitare vasi.

Naj rajni Mentlinov oče mirno v Bogu počiva, žalujoči družini in sorodnikom pa izrekamo naše iskreno sožalje.

## Mokrije: slovo do Brelhove Hance

Velika množica ljudi je v petek, 2. oktobra, spremila na zadnji življenjski poti Johano Potočnik, pd. Brelhovo Hanco k zadnjemu počitku na dobrolsko pokopališče.

Neobzirnimi vozniški je povozil Brelhovo Hanco, ki je bila s kolesom na poti domov, in jo je tako težko ranil, da je še na cesti umrla.

Življenje rajne Brelhove Hance ni bilo lahko — v vojnem

času so izselili vso Brelhovo družino. Kljub svojemu težkemu življenju je rajna bila zmeraj nasmejana in rada pomagala drugim ljudem. Bila je zvesta bralka Našega tednika in je tudi zelo rada poslušala slovenske oddaje.

Rajno Brelhovo Hanco naj rahlo pokriva domača zemlja, ki jo je tako ljubila. Ostala nam bo v trajnem spominu.

## Darovi za tiskovni sklad 1987:

Anton Knez, Lobnik 65,—; Florijan Knez, Lobnik 25,—; Marija Sadošek, Lobnik 25,—; Helena Brodnik, Koprivna 20,—; Andrej Rapold, Bela 20,—; Ana Roš, Železna Kapla 50,—; Hanzej Dersula, Grebinski kloster 50,—; Alojz Aichholzer, Zg. Borovlje 50,—; Marija Kaltenbacher, Zg. Goriče 50,—; Franc Hafner, Krčanje 30,—; Ljudmila Malle, Krčanje 10,—; Janez Markitz, Djekše 40,—; Elizabeta Pečarnik, Djekše 50,—; Genovefa Lesjak, Hudi kraj 100,—; Mihael Lubas, Vogrče 100,—; Katarina Sablačan, Zg. vas 70,—; Jurij Malle, Vrh 70,—; N. N., Šmarjeta v. R. 70,—; Marija Malle, Slov. Plajberk 20,—; preč. g. Franc Jančar, Slov. Plajberk 70,—; Valentin Ogris, Poden 20,—; Franc Klopčič, Rogarja vas 20,—; Marija Obid, Vasja vas 10,—; Andrej Rutar, Orliča vas 50,—; Anton Urschitz, Potok 20,—; Marija Karlbauer, Šmartin 20,—; August Krištof, Podbreg 80,—; Valentin Kassl, Želinje 70,—; Pavel Buch, Klopče 60,—; Sonja Kaki, Log 20,—; Marija Schöffmann 20,—; Rudi Maierhofer, Podberk 20,—; Martin Rekar, Klopce 100,—; Franc Wutti, Ločilo 50,—;

**CLUB TRE POPOLI**  
društvo za pospeševanje sodelovanja  
v prostoru Alpe-Jadran vabi na

**KULTURNO POTOVANJE**  
v Furlanijo-Juljsko krajino

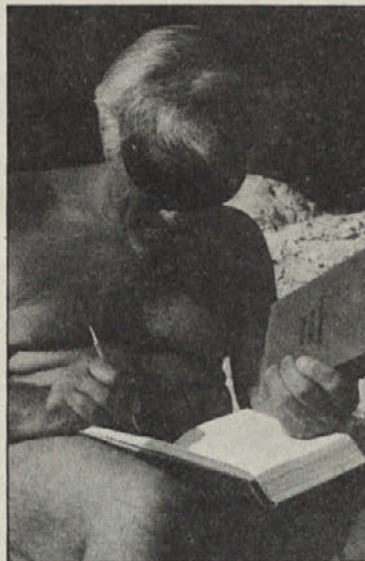
Čas: ponedeljek, 26. oktobra 1987

Na sporedu: ogled mesta Cividale (Čedad) in mesta Cormons (Krmín) ter pogovor z univ. prof. dr. Kitzmüllerjem, ki je založnik in prof. na videmski univerzi

Prijave na naslov: Club tre popoli, dr. Artur Roßbacher, 9170 Borovlje, Hauptplatz 7/1

## Tednik ne samo bere se, Tednik tudi na dopuste gre!

V tednu od 26. 9.— 3. 10. 1987 je Naš tednik skupno s turistično agencijo Cartrans priredil vožnjo svojih bralcev v Primošten.



Na praktičen način je koristil gospod Svetnik Tednikov dopust. Ves teden je s pomočjo nemško-slovenskega slovarja prebiral slovensko knjigo in tako izpopolnjeval znanje slovenščine.

Po srečnem poletu Ljubljana — Split smo v zgodnjih jutranjih urah prispeli v Primošten — točneje, v hotelsko naselje Zora Slava. Prva dva dneva je vreme kar precej nagajalo. Pa čeprav je padala „kiša“, nismo zgubili upanja na boljše dneve. In res: tretji dan

**PISMA BRALCEV**

### Zahvala

Zahvalim se za prijetno družbo na našem dopustu v Primošteni! Posebna zahvala velja mladoporočencema Rekar/Krištof ter vodički Milki, da so tako lepo skrbeli zame.

Lepe pozdrave  
Tine Sečnjak

je prisijalo sonce, ki nas je gredo vse do zadnjega dopustniškega dneva.

Primošten je vasica, ki leži na idiličnem polotoku približno v sredini med Splitom in Šibenikom. Vas je nastala okoli farne cerkve sv. Jurija, ki so jo v 17. stoletju obnovili. Cerkev in mogočen stolp iz 16. stoletja sta vidna daleč naokoli.

Dopustniške dneve smo preživljali s kopanjem, sončenjem, plesom, uživali smo sladko vince, v prijetni družbi smo prepevali naše narodne pesmi in velikokrat praznovali pozno v noč. Nekateri izmed nas so si ogledali okolico, kakor npr. Šibenik.

Vse prehitro so minili lepi dnevi dopusta in po tednu dni smo se vsi spočiti in srečni vrnili nazaj na Koroško.

## „Planine v sliki“

Vsi planinski fotografi-amaterji ste pristrčno vabljeni k sodelovanju pri tradicionalni foto-razstavi Slovenskega planinskega društva Celovec, ki bo meseca decembra v kulturni taberni pri „Joklnu“ v Celovcu.

**Pogoji:** Vsak amater lahko razstavi do 5 slik — barvne, črno-bele ali oboje.

**Format:** 20x28 cm.

Na zadnji strani slike mora biti napisan „naslov slike“. Ime in naslov avtorja pa na sliki priloženem seznamu!

5 najlepših slik bo nagrajenih.

Ocenjevala bo posebna tričlanska žirija. Po končani razstavi bomo vsem slike vrnili po pošti.

Slike pošljite najkasneje do 30. novembra 87 na naslov: Slov. plan. društvo, Tarviser-straže 16, 9020 Celovec.

## 40 let asimilacijskih pritiskov, a tudi trdoživega dela

Piše Ivo Jevnikar, deželni tajnik SSK

Za kratek pogled na sedanji politični položaj Slovencev v Italiji se lahko koristno navežemo na dva dogodka. Septembra pred 40 leti je stopila v veljavo mirovna pogodba z Italijo. Za večji del sedanje manjšine se je začelo zgodovinsko obdobje, ki traja še danes. Ne mislim le na državno pripadnost, temveč tudi na začetek političnega boja za narodnostno enakopravnost in nemoten razvoj. Izjema je bil Trst s sedanjo tržaško pokrajino, ki je do oktobra 1954 doživljal izkušnjo svobodnega tržaškega ozemlja.

Drugi dogodek je zgodovinsko veliko manj pomemben, a je za sedanji politični trenutek precej odločujoč. Spomladi prihodnjega leta bodo v Furlaniji-Juljski krajini deželne volitve, na Goriškem in Tržaškem so pokrajinske volitve, v Trstu in nekaterih drugih občinah pa tudi občinske volitve. Volilna kampanja se je v bistvu že začela in zadržanje vsedravnih strank do Slovencev ne gre mimo volilnega učinka, ki bi ga lahko tako ali drugačno dejanje na tem področju imelo.

Parlamentarne volitve so pri nas pred meseci pokazale, kako se nacionalistična, včasih kar šovinistična volilna kampanja obrestuje. Ne moremo pozabiti člankov, oglasov, gesel o domnevni zahtevani popolni dvojezičnosti, o privilegijih, o naši manjvrednosti, ki se jih je med kampanjo marsikdo „znel“ ne le na desni, temveč tudi v sredini in na levi. Poteza socialistov, da so se v Trstu povezali z Listo za Trst, je tej skupini dala nove moči, prišlo pa je še do absurda, da so slovenski socialistični glasovi pomagali do izvolitve deklariranega nasprotnika naših temeljnih zahtev.

A doživeli smo še drugo. Nedavni shod italijanskih beguncev iz krajev, ki so zdaj v Jugoslaviji, je sicer potekal v glavnem omikano, a razstava in njena publikacija, ki so jo podprle najvišje oblasti, sta izžarevali protislovenski rasizem.

Čisto sveža je vest, da je italijanska vlada v osnutku novih proračunskih dokumentov črtala postavko, ki je bila namenjena finančnemu kritju bodočega zakona o globalni zaščiti in drugih slovenskih žgočih potreb.

Globalni zaščitni zakon ostaja namreč še naprej naša temeljna, neizpolnjena zahteva. V 40 letih, kar je del primorskih Slovencev spet pod Italijo, smo šli skozi različna obdobja zahtev, ki naj bi uresničile temeljno sporočilo o manjšinskem varstvu iz mednarodnih pogodb in italijanske ustave. Faza „globalne zaščite“, torej zahteve po državnem zakonu, ki naj skuša istočasno reševati vse življenjske potrebe Slovencev v vsem zamejstvu, traja več kot 17 let. In ni ji videti konca. V novem parlamentu se do deželnih volitev pri nas prihodnje leto verjetno ne bo nič premaknilo. Slišimo tudi predloge, naj sprejmemo „postopnost“, kot da 40 let ni dovolj dolga postopnost.

Zaradi vsega tega ni pretirano, če ugotovimo, da je povojna politika do nas hočeš nočeš asimilatorska. V 40 letih so nam bile temeljito prištrigane peruti. Naš življenjski prostor skušajo zmanjševati, našo prisotnost v javnosti potiskati v kot, naš razvoj oblikovati po svojem okusu in ne po naših potrebah.

Slika pa bi bila zgolj pesimistična, če bi se omejili na politične in pravne vidike. Došlo bi bilo naštevaje tega, kar smo si izborili s svojimi močmi na področjih omike, kulture, gospodarstva.

Omeniti je treba najbolj zapostavljeno Benečijo. V zasebnem dvojezičnem vrtcu v Špetru, ki deluje le nekaj let, je danes 26 otrok, v prvem razredu zasebne dvojezične ljudske šole 6 otrok in ravno toliko v drugem razredu. To so zgodovinski premiki.

V Gorici je na podlagi slovenske samopomoči zrasel ob katoliškem domu športni center.

In končno: pred 40 leti se je začela oblikovati tudi slovenska samostojna, demokratična pot v politiki. Samostojno nastopanje pa je eden najpomembnejših elementov za ohranitev naše skupnosti in osmišljanje našega boja. Tudi zato bodo za Slovensko skupnost prihodnje deželne in upravne volitve težka preizkušnja, ki pa mora potrditi našo življenjsko voljo.

**Naš tednik:** Bi se kratko predstavili našim bralcem?

**H. Corsi:** Poklicno sem v glavnem član skupine trgovskih podjetij, ki se ukvarjajo s prodajo, servisiranjem in prodajo rezervnih delov za gradbeno ter kmetijsko mehanizacijo in s prodajo tovornjakov. Imamo šest podjetij oz. delniških družb — v Gorici, Vidmu in Pordenovo, nastavljenih pa je približno 60 ljudi. Politično se udeležujem mdr. kot občinski odbornik Slovenske skupnosti v Števerjanu, sem pa tudi predsednik Briške gorske skupnosti. To je nadobčinska struktura za gorata področja. Cilj Briške gorske skupnosti je predvsem ta, da bi ljudje ostali na goratih področjih, kjer so stroški za življenje znatno višji kakor v nizkih predelih, dohodki pa znatno nižji. Zato dobimo na osnovi državnih in deželnih zakonov specifična finančna sredstva od Evropske gospodarske skupnosti, italijanske države in dežele Furlanije-Juljske krajine. Kar pa bi v tej zvezi še posebno poudaril: to je tudi neke vrste zaščita slovenskega teritorija — na tem briškem področju živi namreč približno 5000 Slovencev.

**Naš tednik:** Imate še druge gospodarsko-politične funkcije?



**Deželno gospodarsko združenje zagovarja na vseh ravneh interese slovenskih gospodarstvenikov.**

**Hadrijan Corsi iz Števerjana pri Gorici šteje med najbolj uspešne slovenske gospodarstvenike v Italiji in je ugleden gospodarski politik ter sodelavec stranke Slovenska skupnost (SSK). V sredo, 14. oktobra, bo v okviru Primorskih dnevov na Koroškem tudi sodeloval pri diskusiji o slovenskem gospodarstvu v zamejstvu (Slomškov dom, 19.00 ura). V naslednjem pogovoru z Našim tednikom**

**prikaže kratek pregled gospodarskih struktur na Primorskem, predvsem Goriškem.**

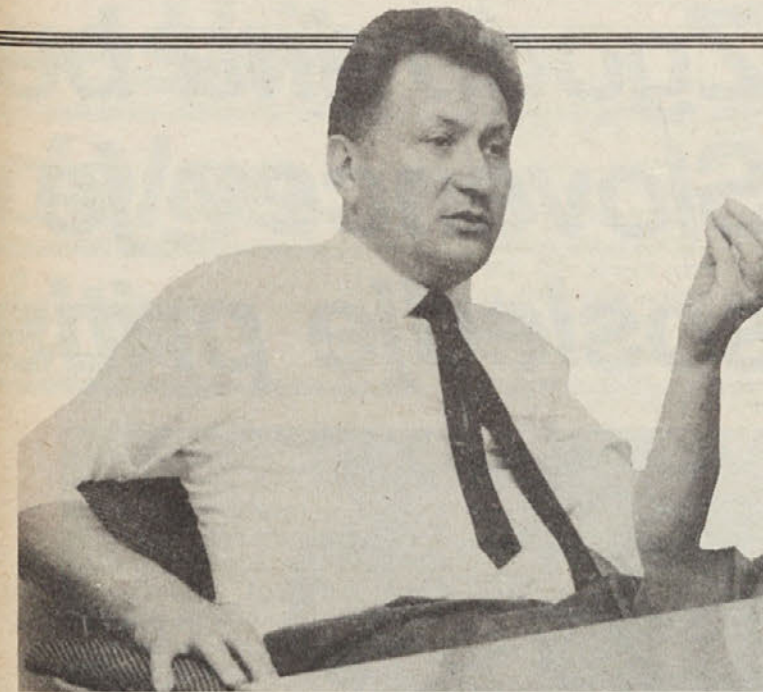
**H. Corsi:** Sem tudi član upravnega odbora Goriške trgovske zbornice in pa predsednik mešane italijansko-jugoslovanske zbornice za Goriško. Poleg tega sem še član pokrajinskega odbora slovenskega Deželnega gospodarskega združenja.

**Naš tednik:** Kakšne so osnovne naloge Deželnega gospodarskega združenja?

**H. Corsi:** Zagovarja na vseh ravneh interese slovenskih gospodarstvenikov in vrši usluge na področju knjigovodstva ter pomaga pri birokratskih obveznostih, ki jih ima pač vsako podjetje. Na Goriškem je to združenje nastalo pred 10 leti (v Trstu pred 40 leti), predvsem po zaslugi pokojnega Vilka Naduta. Cilj goriškega združenja, ki smo si ga od vsega začetka zastavili, je, da ostane finančno samostojno in se samo vzdržuje. Ta cilj smo pred nekaj leti dosegli s tem, da ne potrebujemo več stalnih dotacij.

**Naš tednik:** S katerimi problemi se sooča vaše združenje?

**H. Corsi:** Ob začetku smo bili za nekatere „problem“, ker smo se na našem — goriškem



**Naš tednik:** Kako pa se razvija maloobmejni promet?

**H. Corsi:** V preteklih desetih letih je izredno rasel. V letu 1984 je znašala izmenjava na podlagi goriškega in tržaškega sporazuma okoli 950 milijard lir. V letu 1986 pa se je izmenjava za 50% zmanjšala in se je medtem zopet izredno zboljšala. Padec od leta 1985 na 1986 je bil v prvi vrsti rezultat tedanjih izredno omejevalnih predpisov SFR Jugoslavije. Posebno hudo pa so nas prizadeli ukrepi za izvoz blaga. Mi smo protestirali pri vseh organih — to je tudi stvar meddržavnega dogovora, — in skušali pristojnim oblastem dopovedati, kakšne negativne posledice imajo ti omejevalni ukrepi. Danes je

**opisali splošno gospodarsko sliko Goriške?**

**H. Corsi:** Gospodarstvo slovenske manjšine na Goriškem se po mojem razvija pretežno na treh področjih: kmetijstvo, obrt, trgovina z različnimi uslugami (kakor so to zunanjetrgovska dejavnost, turizem in drobna trgovina). Industrije na Goriškem skoraj ni — Slovenci imamo samo 2 podjetji. Druga stvar, ki je naše slovensko gospodarstvo v zamejstvu ne zna pravočasno izkoristiti, so vsemogoče olajšave finančnega značaja v obliki posojil po izredno nizkih obrestih in pa subvencij. Kmetje so bili prvi in edini, ki so se na tem področju še najhitreje znašli.

# „Za resnejši pristop h gospodarstvu!“

Naš tednik se je pogovarjal s Hadrijanom Corsičem.



**Združništvo pri nas ne uživa največjega zaupanja, kar je posledica določenih dogodkov med obema vojnama.**

področju sploh pojavili. Nekateri obrtniki so nato odvzeli italijanskim organizacijam knjigovodstvo: če ima namreč en podjetnik enega, dva ali tri nastavljenca, potem naredi vse usluge, mdr. tudi knjigo-

vodstvo, tako združenje, v tem primeru naše. Danes pa ni več problem, da se ne bi uveljavili v vseh javnih ustanovah kot enakopravni partner italijanskim združenjem.

**Naš tednik:** Kako pa je pri Slovencih v Italiji razvito združništvo?

**H. Corsi:** Med Slovenci na Goriškem je združništvo slabše razvito kakor na Tržaškem. Na Goriškem imamo dejansko samo dve zadrugi, na Tržaškem pa precej več. Da združništvo pri nas ne uživa največjega zaupanja, je posledica določenih gospodarsko-političnih problemov med obema vojnama, ko so zadruge žalostno propadle, dosti tudi po lastni krivdi.

**Naš tednik:** In kakšen je položaj vaših hranilnic in posojilnic ter bank?

**H. Corsi:** Hranilnice in posojilnice izredno dobro florirajo. Ena najboljših hranilnic v deželi Furlanija-Juljska krajina je na Občinah pri Trstu. Tudi ostale rastejo iz leta v leto z zavirljivo naglico. Razveseljivo se razvijata tudi slovenska Tržaška kreditna banka in Kmečka v Gorici, ki sta pooblašteni za vse bančne posle.

poslovanje v maloobmejnem prometu precej sproščeno, tako da obstaja edina omejitev v tem, da maloobmejni promet ne sme presegati 20% prometa med Jugoslavijo in Italijo.

**Naš tednik:** Kako bi sploh



**Slovensko gospodarstvo naj bi bilo čim bolj samostojno ter manj pogojeno z zunanjimi faktorji.**

**Naš tednik:** In na Tržaškem?

**H. Corsi:** Trst je vedno gradil na tercalnih dejavnostih. Industrija, predvsem mala, je v Trstu danes močno zastarela, ker ji primanjkuje predvsem strokovne delovne sile. V tržaški pokrajini je danes nad 40% upokojenec. Slovensko gospodarstvo na Tržaškem se stoji — poleg redkih industrijskih obratov — predvsem iz zunanjetrgovinskih podjetij, obrtništv, kmetijstva in malih trgovin s turistično dejavnostjo.

**Naš tednik:** Kako gledate na gospodarsko bodočnost Slovencev v Italiji?

**H. Corsi:** Smatram, da bi morali res resneje pristopiti k problematiki gospodarstva, ki naj bi bilo čim bolj samostojno ter manj pogojeno z zunanjimi faktorji. Ne smemo se omejiti samo na zunanje trgovstvo in tudi ne samo na jugoslovanska tržišča, temveč imeti moramo vedno alternative. Ne smemo pozabiti treh postavk, ki jih imamo Slovenci v zamejstvu: naš poudarek naj velja obrtništvu, trgovini ter turizmu in kmetijstvu, ki še vedno lahko da izredno zadoščeno. Slovenci nimamo velikih industrijskih pozicij, do njih pa vseeno lahko pridemo z dobro voljo in postopoma.

**Naš tednik:** Hvala za pogovor!

mag. Janko Kulmesch

Letošnji Primorski dnevi na Koroškem, ki jih organizira KKZ, so v znamenju Benečije in slovenskega gospodarstva v zamejstvu. Spored: v sredo, 14.10. ob 19.00 uri: okrogla miza o gospodarstvu v Slomškovem domu. V petek, 16. 10. dopoldne: Srečanje s pisateljema Borisom Pahorjem in Ljubko Šorli v Slovenski gimnaziji in v Št. Petru pri Št. Jakobu. V soboto, 17. 10., srečanje primorske in koroške mladine v Št. Jakobu. V nedeljo, ob 14.30: Občina Devin se predstavlja v Selah. Nastopajo dekliski zbor in Fantje izpod grmade.

# Zgodovina beneških Slovencev je dolgo sosledje pritiskov

Pred 121 leti, to je 22. oktobra 1866, je 3687 odraslih moških, ki naj bi predstavljali približno 14.000 prebivalcev, izrazilo ugodno mnenje o na Dunaju sprejetem sklepu, da se okraj Špeter priključi Italiji. To glasovanje ni bilo nič drugega kakor izraz ponižne in zainteresirane zvestobe novemu gospodarju, ki ga je pa vendarle narekovalo tudi upanje, da se po napoleonskem in avstrijskem obdobju povrnejo Beneški Sloveniji svobode in avtonomije, ki jih je uživala za časa Beneške republike. Slovenci iz Kanalske doline pa so prišli v sklop Italije šele leta 1918.

Geografsko se s Slovenci naseljeno ozemlje Videmske pokrajine razteza vzdolž cele mejne črte od Kanalske doline do Rezije, Terske doline, Nadliške doline vse do doline Idrice; gre torej za skrajne obronke ozemlja, ki ga naseljujejo Slovenci, ter obenem celotnega slovanskega sveta. To ozemlje leži na križišču med Srednjo Evropo in Sredozemljem ter med Zahodno in Vzhodno Evropo.

Naselitev Slovencev je zgodovinsko dokazana v 21 občinah Videmske pokrajine: v občinah Bardo, Dreka, Grmek, Podbonesec, Rezija, Sovodnje, Srednje, Sv. Lenart, Špeter, Tipana, kjer je prebivalstvo skoraj povsem slovensko, ter v občinah Ahten, Čedad, Čenta, Fojda, Montenars, Naborjet — Ovcja vas, Neme, Prapotno, Tablja, Tovorjana, Trbiž: to so narodnostno mešane občine s slovenskim in furlanskim prebivalstvom.

Na Videmskem najdemo Slovence tudi v drugih občinah (Molmacco, Premariacco, Buttrio, Manzano, Corno di Rosazzo itd.), kamor so se naselili šele v novejšem času zaradi hude družbeno-gospodarske zaostalosti njihovega teritorija: ta je vzrok, da so se od tu ljudje masovno izseljevali. Dejansko so v obdobju 1951—1961 slovenske občine

izgubile 54% celotnega ter 70% aktivnega prebivalstva.

Zgodovina Slovencev Videmske pokrajine je le dolgo sosledje pritiskov, ki naj bi jih kot slovensko narodnostno skupnost izbrisali z obličja zemlje, v skladu s tem, kar je 22. novembra 1866, mesec dni po plebiscitu, zapisal „Giornale di Udine“: Te Slovane je treba eliminirati.

Čeprav se zdi, da je skupnost blizu skrajne meje lastnega obstoja (v 10 kompaktno slovenskih občinah se je leta 1950 rodilo 531 otrok, leta 1986 pa le 59!), ni 121 let državne politike, ki je težila k pravkar navedenemu programskemu cilju, upehala naše odpornosti. Nasprotno, s potresom leta 1976 je prišlo do bistvenih sprememb v globinah zavesti dela skupnosti, ki ni nerelevanten.

Formiranje te nove zavesti je pospešila tudi vrnitev določenega števila izseljencev, ki so neposredno spoznali drugačne proizvodne sisteme, življenjske standarde in kulturne modele ter spodbudili kroženje novih idej; tako so poživili domače okolje in sprožili znatraj same manjšine nove dinamike, ki nosijo v sebi kal odločilnih preobratov.

Ta skupnost, ki je nacionalno zavedna, pridobiva značilnosti prave „gemeinschaft“, izraža zelo jasne ter na skupne interese in vrednote tesno vezane solidarnosti in afinitete, s čimer dobivajo primarno valenco prav notranja razmerja v sami družbeni skupini. To je obvezno izhodišče za razvoj procesa „community development“, ki zajema kulturne, družbene, gospodarske, institucionalne in politične vidike strukture slovenske skupnosti.

Nekaj konkretnega je že bilo storjenega v tem smislu: odprte prve zasebne dvojezične šole leta 1986 in ustanovitev gospodarsko-sindikalne organizacije, ki naj utrdijo in dopolnijo že intenzivno kulturno,



Matajur

informacijsko in podjetniško dejavnost.

Poseben pomen imajo v tem kontekstu mešana podjetja s slovenskim in italijanskim kapitalom. Ne glede na to, da so te pobude pozitivne že same po sebi in da jih gre okrepiti in razširiti v perspektivi izgradnje manjšinske družbe, se mi zdi primerno podčrtati, kako iz njih izhaja nujnost, da se sproži spirala primarne solidarnosti znatraj skupine: delo — šola — kultura — narodna zavest. Drugače rečeno, upoštevajoč realne razmere slovenske skupnosti v Videmski

pokrajini danes, se ta skupnost lahko reši kot skupnost in sproži proces stvarnega razvoja le, če Slovenec najde delo v manjšinskih podjetjih, pošlje otroke v slovensko šolo, sodeluje pri kulturnih in družbenih aktivnostih skupine, v kateri se prepoznava in s katero ali skozi katero ustvarja načrt za svojo individualno in skupnostno bodočnost.

Glede na procese, ki so že povsem jasno v teku, in težnje, ki se le tu in tam pojavljajo na beneškem pozorišču, lahko trdimo, ne da bi se bali, da nas kdo postavi na laž, da se

med Slovenci Videmske pokrajine razvija družbeno gibanje, ki sledi v vsej Evropi uveljavljenim narodnostnim gibanjem in ki radikalno spreminja šablone tragičnega dogajanja v tej skupnosti. To gibanje naglo briše sliko stare in objokane Benečije, saj zna vzpostavljati razmerja med zahtevami, ki jih narekujejo interesi, in čustveno usmerjenimi ponajanj, dviga močan čut povezanosti ter dosega naravnost presentljivo posebno moč.

Slovensko gibanje je torej našlo enotnost ustvarjajoče načelo prav v prepričanju, da je potrebno enotno določiti prvenstvene cilje ter jih razširiti z ozko kulturnega in družbenega področja tudi na gospodarsko in politično področje. Ker je bila vedno prisotna povezava med etnično identiteto in sklicevanjem na točno določen teritorij, ker se je poglobila zavest o sebi in okreplila borbenost, ker se je pojavila in uveljavila nova politična leadership, se slovensko gibanje postavlja kot aktivni dejavnik spreminjanja krajevne družbe v celoti.

Ne gre torej več za boj neke periferije, ki je politično in gospodarsko v podrejenem položaju in ki želi ohranjati neke folklorne in kulturne posebnosti. Gre za globoko politično spremembo v razmerju moči med državnim aparatom na eni strani in zgodovinsko skupnostjo na drugi, delovanje gre v smer priznanja in uzakonjenja druge s strani prvega, da se končno uresniči polna skladnost med obema poloma tega družbenega mikrokozmosa.

V teh okvirih gre danes interpretirati in predstaviti stvarnost Slovencev v Videmski pokrajini, če nočemo gledati nanje z vidika, ki je zgodovinsko zastarel, sentimentalni in paternalističen, predvsem pa za Slovence nava-

Ferruccio Clavora

Santiago de Compostela, 27.9

Prijatelj Robert Lafont, pomembni okcitski pisatelj in univerzitetni profesor, mi je včeraj nepričakovano rekel: „Slovenci ste narod s svojim posebnim, kulturno izrazitim slogom.“ Seveda mi je bila ocena všeč, a sem pripomnil, da smo zavoljo tega svojega posebnega sloga ob obilne kose ozemlja in ljudi na njem, na severni strani našega prostora. Pa okcitanzi? Je retorično vprašal Robert. In moral sem si (nam) priznati, da smo kljub vsemu znali boljše kakor drugi, številnejši narodi, vztrajati v zvestobi sebi.

A o tem sem razmišljal še potem, ko je v katedrali Robert pove-

ličastnega doživetja lani ob slavlju na čast katalonskega jezika. Vendar pa danes, ko sedim v tem že domačem atriju prestolniškega letališča, mislim na obisk, ki ga je predsednik katalonske vlade Jordi Pujol te dni opravil v Sloveniji. Gre za potezo, ki potrjuje samobitnost slovenske republike, ker Katalonija postaja ena izmed najbolj razvitih dežel Evrope. In zdi se mi, da vidim Pujola, kako me na slavnostnem banketu lani sprašuje o Koprju, medtem ko vse ve o protislovenski tržaški listi. In slišim ga, kako potem v svojem govoru poudarja: „Ne manj, bolj boste pravi Evropejci, če boste zavedni Katalonci.“

Kaj naj rečem?

## „Celovec je lep, a njegovo srce je bolno“



Tudi za nas velja isto, a to je ugotavljal že Prešeren. Pomembno pa je, da se tudi ločeni slovenski deli tesneje povežemo z Asturijo, Galicijo, Katalonijo, Baskijo itd. Tržaški slovenski politični predstavnik mora najti nove povezave. Smolle naj povabi katalonskega poslanca v Celovec, sam pa naj se prikaže v palači Generalitat de Catalunya. A še bolj sem kljub daljavi doma, ker sem zdaj v Figaro litteraire našel članek o knjigi, posvečeni Francu Jožefu. Med drugim je govor o absurdnosti, da je Avstrija pristala na dualizem z Ogrsko, slovanske identitete pa odklonila. Podobno ugotavlja Golo Mann v lani izdani knjigi. Cesarjevi zgodovinski grehi, ki so nam prinesli tragedijo 1918. leta in kasnejših let. Vendar, si pravim, če smo kljub vsemu doslej vzdržali, se bomo znali z zgodovino spoprijemati še naprej. Claudio Magris v svoji knjigi D o n a v a podčrtuje, kako se koroški slovenski ljudje čvrsto postavljajo po robu asimilacije. Lafont občuduje naš življenjski slog. Vztrajati moramo torej do 1992. leta, ko bodo v združenji Evropi dežele prevzele vlogo držav: takrat moramo biti pripravljeni na bistveni zasuk.

Tudi za nas velja isto, a to je ugotavljal že Prešeren. Pomembno pa je, da se tudi ločeni slovenski deli tesneje povežemo z Asturijo, Galicijo, Katalonijo, Baskijo itd. Tržaški slovenski politični predstavnik mora najti nove povezave. Smolle naj povabi katalonskega poslanca v Celovec, sam pa naj se prikaže v palači Generalitat de Catalunya.

A še bolj sem kljub daljavi doma, ker sem zdaj v Figaro litteraire našel članek o knjigi, posvečeni Francu Jožefu. Med drugim je govor o absurdnosti, da je Avstrija pristala na dualizem z Ogrsko, slovanske identitete pa odklonila. Podobno ugotavlja Golo Mann v lani izdani knjigi. Cesarjevi zgodovinski grehi, ki so nam prinesli tragedijo 1918. leta in kasnejših let. Vendar, si pravim, če smo kljub vsemu doslej vzdržali, se bomo znali z zgodovino spoprijemati še naprej. Claudio Magris v svoji knjigi D o n a v a podčrtuje, kako se koroški slovenski ljudje čvrsto postavljajo po robu asimilacije. Lafont občuduje naš življenjski slog. Vztrajati moramo torej do 1992. leta, ko bodo v združenji Evropi dežele prevzele vlogo držav: takrat moramo biti pripravljeni na bistveni zasuk.

Vtis sem imel, kot da bi me kdo ošvrknil. A ne zato, ker se Avstrija zavzema za svoje ljudi, vso pravico ima. Objel me je val praznine ob zavesti, da ne bo noben predstavnik pred združenimi narodi spregovoril o zaščiti slovenskih ljudi v Italiji in koroških v Avstriji. Našim voditeljem je že zdavnaj spuhel bojevniški duh izza vojnih let, ko politiki in diplomati pa so še zmeraj ujeti v ris centralnih komitejev.

Zato je danes poglavitna slovenska moralna moč skupna povezava nas vseh. In to tudi zahteva sedanjí zgodovinski trenutek. Predsednik slovenskega pisateljevega društva Rudi Šeligo je pravkar modro ponovil za Cankarjem: „Zdaj je vrsta ena, je prapor en sam.“ In to bodi naše geslo od Trsta do Avstralije, od Ljubljane do Buenos Airesa, od Celovca do Toronta.

Boris Pahor

Kosovelu prevzel sintagmo o „slovenski kulturni sintezi“. Seveda pa še zmeraj upam, da bo do nje prišlo zares. Odkar se je matica začela zavedati, da je pravzaprav sama največja slovenska manjšina, so se začele stvari spraminjati. Kakor se nujno mora zdaj potegovati za svoje avtonomno mesto v jugoslovanskem prostoru, tako mora biti moralna združevalka . . .

Mora biti moralna vseh slovenskih ljudi, kjer koli naj živijo. Do take prepotrebne sinteze pa ne bi prišlo brez pluralizma. In to vsestranskega. Nobena ideologija ne sme imeti prvenstva. Noben nazor. Vsi glasovi morajo sestavljati slovenski zbor. Vsi slovenski listi morajo v vse slovenske roke. Izkusili

smo črno, rjavo in rdečo diktaturo, to troje zadošča, zdaj začnimo ustvarjati vseslovensko demokratično prihodnost. Vsi. Komunisti, kristjani, socialdemokrati, zeleni. Pa vsi drugi. Narod mora sprejeti vse ideologije in hkrati nobene.

Naj vse to v Celovcu ponovim? A kaj, nobene druge filozofije nimam na razpolago, odkar sem se že 1953. leta v S i d r u zavzel za to. Tako uredništvu N a š e g a t e d n i k a lahko pošljem samo te popotne zapiske. In amen.

Trst, 2.10

Trst je lep, a rekel bom spet s Kosovelom: njegovo srce je bolno. Isto velja za Celovec.

Radijski poročevalec je namreč pravkar povedal, da se je avstrijski predstavnik pred združenimi narodi pritožil, da Italija še ni izpolnila svojih obveznosti do Južnega Tirola.

Vtis sem imel, kot da bi me kdo ošvrknil. A ne zato, ker se Avstrija zavzema za svoje ljudi, vso pravico ima. Objel me je val praznine ob zavesti, da ne bo noben predstavnik pred združenimi narodi spregovoril o zaščiti slovenskih ljudi v Italiji in koroških v Avstriji. Našim voditeljem je že zdavnaj spuhel bojevniški duh izza vojnih let, ko politiki in diplomati pa so še zmeraj ujeti v ris centralnih komitejev.

Zato je danes poglavitna slovenska moralna moč skupna povezava nas vseh. In to tudi zahteva sedanjí zgodovinski trenutek. Predsednik slovenskega pisateljevega društva Rudi Šeligo je pravkar modro ponovil za Cankarjem: „Zdaj je vrsta ena, je prapor en sam.“ In to bodi naše geslo od Trsta do Avstralije, od Ljubljane do Buenos Airesa, od Celovca do Toronta.

Boris Pahor



## TV AVSTRIJA — 1. in 2. SPORED TV

## 1. SPORED

## Torek, 13. oktobra:

13.00 Mi — 13.30 Novice — 16.30 Am, dam, des — 16.55 Mini-ZIB — 17.05 Čebelica Maja 17.30 Tudi zabava mora biti! — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Mi — 18.30 Knight Rider — 19.30 Čas v sliki — 19.57 Šport — 20.15 Prvi raj — 21.07 Dallas — 21.55 Superfilm — 22.22 Prisila k hudemu — 0.05 High Chaparral — 0.55 Novice

## Sreda, 14. oktobra:

13.00 Mi — 13.30 Novice — 16.30 Praznik za Habakuka — 16.55 Mini-ZIB — 17.05 Perrine — 17.30 Zadnja postaja pri zlatem potoku — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Mi — 18.30 Knight Rider — 19.30 Čas v sliki — 19.57 Šport — 20.15 Argumenti — 22.22 Šport — 23.35 Nočni studio — 0.35 Novice

## Četrtek, 15. oktobra:

13.25 Mi — 13.55 Novice — 16.30 Am, dam, des — 16.55 Mini-ZIB — 17.05 Risanka — 17.35 Črni konj — 18.00 Mi — 18.30 Knight Rider — 19.30 Čas v sliki — 19.57 Šport — 20.15 Schwarzwaldklinik — 21.45 Lottostudio — 21.55 1-2-x — 22.22 Najokusnejša leta ženske — 23.55 Equalizer — 0.40 Novice

## Petek, 16. oktobra:

13.00 Mi — 13.30 Novice — 16.30 Am, dam, des — 16.55 Mini-ZIB — 17.05 Doživljaji družine Metzger — 17.30 Skrivnostna dneva knjiga — 17.55 Mini-ZIB — 18.00 Mi — 18.30 Knight Rider — 19.30 Čas v sliki — 19.57 Šport — 20.15 Stari — 21.10 Svoj čas — 22.05 Šport — 22.35 Umetnine — 0.10 Marcel Duchamp

## Sobota, 17. oktobra:

13.00 Mi — 13.30 Novice — 13.35 Šport — 14.20 Lisica, ti si ukradla gos — 15.55 Iz svetega pisma — 16.00 Pinocchio — 16.25 Okoli sveta — 16.55 Mini-ZIB — 17.05 Risati, slikati, oblikovati — 17.30 Pippi Langstrumpf — 18.00 Mi — 18.30 Nogomet — 19.00 Veselo v soboto — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Made v Avstriji — 21.45 Modna revija — 21.50 Yes Minister — 22.15 Postaje uspešne pop skupine Erste Allgemeine Verunsicherung — 23.00 Serie Rose — 23.25 Internationalen jazz — 0.45 Novice

## Nedelja, 18. oktobra:

16.40 Fraggles — 17.05 Gina in izgubljeni prijatelj — 17.35 Čeladnik — 17.40 Mladinski spored — 18.25 Glej in zmagaj! — 18.30 Mladinski spored — 19.30 Čas v sliki — 19.48 Šport — 20.15 Orpheus in Eurydike — 21.40 Tursca — 22.25 iz parlamenta — 23.25 Koncert za uho in oko — 0.25 Novice

## Ponedeljek, 19. oktobra:

16.30 Am, dam, des — 16.55 Mini-ZIB — 17.05 Silkarke pravljice — 17.35 Otroci iz votline — 18.00 Mi — 18.30 Knight Rider — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Šport v ponedeljek — 21.15 Miami Vice — 22.00 Energija krat šest — 23.00 Workshop 87 — 0.00 Novice

## 2. SPORED

## Torek, 13. oktobra:

16.00 Wurlitzer — 17.00 Šolska TV — 17.30 Orientacije — 18.00 Lucky Luke — 18.30 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 19.57 Kulturni žurnal — 20.15 Hoppala — 21.07 Če bom jaz nekoč bogat — 22.00 Čas v sliki 2 — 22.22 Klub 2, nato poročila

## Sreda, 14. oktobra:

16.00 Wurlitzer — 17.00 Meni se nič ne more zgoditi — 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Franc Ksaver — 18.30 Avstrija v sliki — 19.00 Čas v sliki I — 19.30 Čas v sliki I — 19.57 Kulturni žurnal — 20.15 Plamensko poletje — 21.45 Novo v kinu — 22.00 Čas v sliki 2 — 23.55 Petrocilli — 0.45 Novice

## Četrtek, 15. oktobra:

16.00 Wurlitzer — 17.15 Blesk Mogulov — 18.00 Pan-Optikum — 18.30 Avstrija v sliki — 19.00 Čas v sliki — 19.00 Čas v sliki I — 19.30 Čas v sliki I — 19.57 Kulturni žurnal — 20.15 Bogat in mogočen — Supermanager — 22.00 Čas v sliki II — 22.22 Klub 2, nato poročila

## Petek, 16. oktobra:

16.00 Wurlitzer — 16.45 Cena mogočnosti — 17.30 Pintubi — 18.00 Dva krat sedem — 18.30 Avstrija v sliki — 19.00 Čas v sliki I — 19.30 Čas v sliki I — 20.15 Svet in mi — 21.20 Chile — upor kot dolžnost — 22.00 Čas v sliki 2 — 22.22 Na škornih je imel kri — 23.55 Obisk ob polnoči — 1.15 Novice

## Sobota, 17. oktobra:

14.20 2 x 7 — 14.45 Svetovno prvenstvo v šahu — 15.15 Vaša glasbena želja — 16.00 Dokumentacija — 17.00 Ljuba družina — 17.45 Kdo me hoče — 18.00 Trailer — 18.30 Avstrija v sliki — 19.00 Čas v sliki — 19.30 čas v sliki — 19.57 Kulturni žurnal —

20.15 Umor a la carte — 21.45 Šport — 22.17 Vprašanja kristjana — 22.22 Ni dima brez ognja — 0.20 Dva kakor pes in mačka

## Nedelja, 18. oktobra:

17.15 Klub seniorjev — 18.00 Mi — 18.30 Avstrija v sliki — 18.55 6 iz 45 — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Čas v sliki — 19.48 Primer za ljudskega odvjetnika — 20.15 Sam proti mafiji — 21.25 Šport — 22.30 Herzensbrecher — 0.10 Kisel riž — 1.50 Novice

## Ponedeljek, 19. oktobra:

16.00 Wurlitzer — 17.30 Fizika — 18.00 Lipova cesta — 18.30 Avstrija v sliki — 19.57 Kulturni žurnal — 20.15 Schwarzwaldklinik — 21.00 Novo v kinu — 21.15 Šiling — 22.00 Čas v sliki 2 — 22.22 Izбира orožja — 0.55 Novice

## TV LJUBLJANA — 1. SPORED TV

## 1. SPORED

## Torek, 13. oktobra:

17.00 Angleščina XIX. — 17.30 Francoščina II. — 18.00 Ljubljanska kronika — 19.00 Vi-deogodba — 19.30 TVD — 20.00 Obiskujmo slovenske muzeje in galerije — Danes Pokrajinski muzej Celje — 20.45 Informativna oddaja — 21.00 Žrebanje lota — 21.05 Narodna glasba — 21.50 Naj te vprašam — 22.20 Pristop umetniškemu delu

## Sreda, 14. oktobra

15.35 Videostrani — 15.50 TV mozaik — 16.30 Angleščina XIX. — 17.00 Francoščina II — 17.30 Ključkeve dogodivščine — 17.45 Odprava zelenega zmaja — 18.15 Računalništvo — 18.45 Risanka — 19.00 Obzornik — 19.30 TVD — 20.05 Film tedna: Ciklus Tennessee Williams: Mačka na vroči pločevinasti strehi — 21.55 Mednarodna obzorja — 22.35 TVD — 22.50 Videogodba — 23.20 Videostrani

## Četrtek, 15. oktobra:

16.05 Videostrani — 16.20 TV mozaik — 17.20 Leteča hišica — 17.30 Pisma iz TV klubka — 18.15 Mozaik kratkega filma — 18.45 Risanka — 18.55 Videostrani — 19.00 Obzornik — 19.12 iz TV sporedov — 19.25 Zrno, vreme — 19.30 TVD — 20.05 Tednik — 21.10 Z mojimi vročimi solzami — 22.40 TVD — 22.55 Retrospektiva jugoslovskega filma: Balkanski vohun — 00.35 Videostrani

## Petek, 16. oktobra:

15.00 Videostrani — 15.10 Mozaik — 15.15 Tednik — 16.15 Svet na zaslonu — 16.55

Mednarodna obzorja — 17.35 Vukov kotiček — 17.50 Maščevanje pločevincev — 18.15 Pred izbiro poklica: Poklici v zdravstvu — 18.45 Risanka — 18.55 Videostrani — 19.00 Obzornik — 19.12 iz TV sporedov — 19.25 Zrno, vreme — 19.30 TVD — 20.05 Sever in jug — 20.55 Zakon ljubezni — 21.40 Rezerviran čas — 22.10 TVD — 22.25 Dobri in slabi za igre — 23.45 Videostrani

## Sobota, 17. oktobra:

16.25 Okno na koncu sveta — 16.55 DP v košarki — Zadar:Cibona — 18.25 Na zvezi — 18.45 Risanka — 18.55 Videostrani — 19.00 Knjiga — 19.12 iz TV sporedov — 19.25 Zrno, vreme — 19.30 TVD — 19.50 Zrcalo tedna — 20.15 Pesem je ženska: Vita Mavrič — 21.00 Srce zahoda — 22.40 TVD — 22.55 Mesto kot Alice — 23.45 Videostrani

## Nedelja, 18. oktobra:

15.15 V Šobec po nagelj in nežo — 16.45 Melodije za vse čase — Vransko '87 — 17.15 Bariton — 18.45 Risanka — 19.00 Kino — 19.12 iz TV sporedov — 19.25 Zrno, vreme — 19.30 TVD — 20.05 Tudi to bo minilo — 21.10 Zdravo — 22.30 Mesta — 23.00 Videostrani

## Ponedeljek, 19. oktobra:

16.50 Videostrani — 17.05 TV mozaik — 17.25 Radovedni Taček: Vozel — 17.40 Pamet je boljša kot žamet — 17.45 Šola za klovne — 18.15 „20 let Emone“ — 18.45 Risanka — 19.00 Obzornik — 19.12 iz TV sporedov — 19.25 Zrno, vreme — 19.30 TVD — 20.05 Kuharske zvezde — 21.05 Aktualno — 21.45 Glasbeni večer — 22.35 TVD — 22.50 Jugoslovska teveteka — 23.50 Videostrani

RADIO CELOVEC  
Slovenske oddaje

## Torek, 13. 10. 1987

Prijateljstvo ne pozna meja — Srečanje ljudskih šol Dunaj in Božji grob.

## Sreda, 14. 10. 1987

Narodna-zabavna glasba. Večerna 21.00—22.00 Zvočno pismo iz Ljubljane. Slov. študentje v Salzburgu za 10. oktober.

## Četrtek, 15. 10. 1987

Rož — Podjuna — Zila.

## Petek, 16. 10. 1987

Likovni trenutek med slovenskimi koroškimi ustvarjalci.

## Sobota, 17. 10. 1987

Duhovni nagovor (žpk. M. Rakovnik); Voščila (M. Hartman).

## Nedelja, 18. 10. 1987

Novo vino: pesmi in običaji ob trgatvi.

## Ponedeljek, 19. 10. 1987

Slovenščina in Slovenci na Koroškem — diskusija v živo.

Posebno ugodne  
avtogume dobite pri

## KRIVOGRADU

v Šmihelu 60, ☎ 0 42 35/25 37

## Avtogume

145—13 šil. 560,—  
155—13 šil. 610,—  
165—13 šil. 688,—  
185—14 šil. 890,—  
175/70-13 šil. 730,—  
185/70-13 šil. 840,—  
185/70-14 šil. 850,—



## Traktorske gume

11—28 namesto 5.090,—  
samo 3.300,—  
14—34 namesto 11.990,—  
samo 7200,—

## Montaža brezplačna!

S tem kuponom podprete  
tudi SAK s

5%

Ime: .....

## ● Celovec

V nedeljo, 18. oktobra, bo med 14.00 in 18.00 uro DVOJEZIČNI OTROŠKI PRAZNIK v Celovcu pred celovško stolnico (Domplatz). Otroci bodo imeli priložnost za igranje, slikanje... Ob 16.30 bo pri Jokinu nastop čarodeja.

## ● Dom v Tinjah

v sredo, 14. oktobra, ob 19.30 Šivilski tečaj: Zimska obleka, nem. Vodi: Gerlinde Krainig, Dobrla vas Tečaj traja predvidoma 10 večerov!

četrtek, 17. septembra, ob 19.30

RAZSTAVA TERRE NIGRE — keramična umetnost iz antične dobe Delo na lončarskem kolovratu predstavi Franc Kukowetz, Grebinj Literarno branje: Anna Patzelt-Menne, Grebinj; Roswitha Stetschnig, Grebinj; Glasbeni spored: Godalni kvartet Glasbenega društva za Koroško

v petek, 16. oktobra, ob 19.30 Predavanje: Človek pod vplivom svojega okolja — Radlestezije kot pomoč, nem. Predava: dipl. inž. Hugo Lenhard-Backhaus

## PRIREDITVE

### TEČAJI SLOVENŠČINE V DOMU V TINJAH!

v petek, 16. oktobra, ob 19.30  
**PREDAVANJE:** Človek pod  
vplivom svojega okolja — ra-  
diestezija kot pomoč, nem.  
**Predava:** dipl. inž. Hugo Len-  
hard-Backhaus

od sobote, 17. oktobra, od 15.  
do 18. ure do nedelje, 18. okto-  
bra, od 9. do 17. ure  
**SEMINAR:** Uvod v radiestezijo,  
nem.

**Vodl:** dipl. inž. Hugo Lenhard-  
Backhaus, Dunaj

od ponedeljka, 19. oktobra, od  
18.00 ure do četrta, 22. okto-  
bra, do 13.00 ure

**Duhovne vaje za duhovnike:**  
„Boga iskati in najti v vseh  
stvarih“, nem.

**Vodl:** p. Pavel Malr, Št. Andraž

v sredo, 21. oktobra, od 19.30  
do 21.30 ure

### JOGA ZA ZAČETNIKE

**Vodl:** Krista Demšar, Breška  
vas

Tečaj traja 6 večerov!

### GALERIJA TINJE

Razstava del 7. slikarskega  
tedna v Svečah

Razstava je odprta do 4. no-  
vembra 1987

### Št. Jakob

#### KULTURNA PRIREDITEV:

Čas: nedelja, 18. 10. 1987, ob  
14. uri

**Kraj:** farna dvorana v Št. Jak-  
obu v Rožu

**Nastopajo:** domači pevci, de-  
kleta iz Podhuma, pevska zbo-  
ra upokojencev z Jesenic in  
Gorice ter Obirski vižarji  
Nato družabno srečanje.

**Prireditelj:** Društvo upokojen-  
cev iz Št. Jakoba v Rožu

### ● Globasnica

**IZBOR USPEŠNICE MESECA  
IN PLES z ansamblom  
RENDEZ-VOUS**

Čas: sobota, 24. oktobra 1987,  
ob 20. uri

**Kraj:** pri Šoštarju v Globasnici

**Moderator:** Marjan Velik

**Prireditelja:** ORF-slovenski spor-  
ed in Globaški puebi

Izkupiček prireditve je name-  
njen GLASBENI ŠOLI

### ● Galerija Rožek

**FRANCE SLANA — AKVARELI**  
Razstava je odprta do 18. okto-  
bra 1987

**Kraj:** Galerija Rožek

Odprto ob petkih, sobotah in

nedeljah, od 15. do 18. ure

### ● Obirsko

#### KONCERT

Čas: sobota, 17. oktobra 1987,  
ob 20. uri

**Kraj:** pri Kovaču na Obirskem  
Obirskem

**Nastopajo:** Moški zbor SPD  
„Kočna“, Trio Pavlič, družina  
Lipusch, Karizel Emil (harmoni-  
ka), obirski vižarji

**Prireditelj:** Alpski klub „Obr“

### ● Loče/Št. Primož

„Rodil se je človek“. Satira  
Ephraima Kishona

**Gostuje:** Gledališče Tone Ču-  
far iz Jesenic

Čas: sobota, 17. oktobra 1987,  
ob 20. uri

**Kraj:** Kulturni dom Loče

Čas: nedelja, 18. oktobra 1987,  
ob 20. uri

**Kraj:** Kulturni dom Št. Primož  
**Prireditelj:** Slovenska prosvet-  
na zveza v Celovcu

## MOHORJEVA DRUŽBA

v Celovcu je prestrukturirala dom Korotan na Dunaju, Albertgas-  
se 48, 1080 Dunaj in razpisuje mesto  
za namestnika upravitelja doma Korotan.

Čaka vas vrsta različnih nalog:

- vzdrževanje in upravljanje hiše same, ki obsega nad 100 po-  
stelj,
- personalne zadeve,
- vodenje študentskega oddelka za 72 študentov in študentk  
v smislu pravil statutov študentskega zakona, doma Koro-  
tan in pravil Mohorjeve družbe,
- celoletno turistično oddajanje 26 sob in oddajanje vseh dru-  
gih sob med poletnimi meseci.

Ob pomoči sedanjega vodja doma naj bi se usposobil, da bi v  
doglednem času prevzel samostojno vodstvo doma.

Moškemu interesentu za kandidata nudimo vsestransko zani-  
mivo in odgovorno delovno mesto, stanovanje v hiši in po potrebi  
tudi za družino, možnost vsaj delne zaposlitve žene, in odgovor-  
nosti primerno plačo.

Prošnjo z življenjepisom naslovite na Mohorjevo družbo, Vik-  
tringer Ring 26, 9020 Celovec, tel. 56 5 15/23 ali pa se pri nas  
sami oglašite.

## Papež se bo poklonil sveti Hemi Krški

Naslednje leto bo papež obiskal Avstrijo in po načrtu  
naj bi obiskal Krko, staro stolnico krške škofije, cerkev  
nekdanjega samostna, ki ga je ustanovila grofica (kne-  
ginja) Hema. Petdeset let mineva (5. 1. 1938!), kar je  
sveti sedež proglasil Hemo za svetnico, 700 let pa mi-  
neva, ko so jo proglasili za blaženo.

Rojena je bila okoli leta 970 na  
gradu Pilištajn na Štajerskem, rod  
pa je prihajal iz Koroške, njen  
prednik grof Svetopolk (Zwentil-  
bolch), domnevajo, je bil verjetno  
ded in je imel grad v Krki. Ta grad  
je postal Hemi priljubljeno domo-  
vanje in tu je našla svoj poslednji  
mrt.

Lepa je zavest, da je grofica  
(kneginja) Hema, ki je pravzaprav  
ustanoviteljica oziroma pobudnica  
krške škofije, slovenskega rodu.  
Komaj dojamemo to dejstvo, saj  
smo v lastnem narodu, zlasti na  
Koroškem, po prvih karantanskih  
knezih, videli le preproste kmete,  
bolj ali manj podrejeni. Zda pa  
komaj dojamemo, da se bo papež  
poklonil slovenski svetnici gro-  
fovskega rodu. Človek ne misli  
postati zaradi tega domišljav, res-  
nica je pa vendarle.

Kako je pravzaprav z rodod  
svete Heme, Eme? Morda je prav  
lastnica Krke grofica Ima bila ma-  
ti Heme, vsekakor pa bližnja so-  
rodnica in je v rodu s karantans-  
kim grofom Svetopolkom (iz. Veli-  
komoravske). Tako se križa karan-  
tanska in velikomoravska slovens-  
ka kri. Zanimive zveze: v kakšnih

krčih časa se ohranja slovensko  
plemstvo ob silovitih valovih nem-  
škega političnega morja! Hemin  
stiki so segali prav do cesarskega  
prestola, cesar Henrik II. jo ime-  
nuje nečakinjo; po možu Viljemu  
I., grofu Breškem, pa je bila v ro-  
du s cesarjem Arnulfom (rojen na  
Moosburgu/Mošpurgu). Ponosni  
smo lahko na kneginjo Hemo, nje-  
no slovensko poreklo in prav nič  
ne dvomimo, da je govorila vsaj s  
podložniki slovensko in da jim je  
bila prava mati. Pa tudi mož je bil  
slovenskega rodu!

Prav je, da se pred papežev  
poklonitvijo sveti Emi Krški osv-  
stimo, očistimo svoj slovenski po-  
nos, ki ga mnogokrat komercialno  
zapravljamo. Zadosti kapitala ima-  
mo za ponos: od puntarskih ter-  
mopil kmečko vojske pod vodst-  
vom kmeta Matjaža, Drabosnjaka,  
Ziljskega, Einspielerja, selanskih  
mučencev — in v ta kapital lahko  
štejemo kneginjo sveto Hemo.  
Mnogim, premnogim to spoznanje  
ne bo povšeči, da bi naj bila grofi-  
ca Hema, pobudnica krške škofi-  
je, slovenskega rodu. Zgodovinski  
dokumenti na srečo ne lažejo!

Karantanus

## Druga serija oddaje „Manjšine — bogastvo Evrope“

Prva serija „Manjšine — bo-  
gastvo Evrope“ je bila velika  
uspešnica in seveda zelo pozitiv-  
na informacija o narodnih skup-  
nostih na naši celini. Kajti le iz-  
branemu in informiranemu krogu  
je do nedavnega bilo znano, kje in  
katere narodne skupnosti tu živi-  
jo. Brez njih bi Evropa bila ne-  
pojmljivo manj pestra, predvsem  
tudi v kulturnem pomenu.

Pretekli teden je ljubljanska te-  
levizija predstavila drugo serijo  
oddaje in je na promociji predsta-  
vila zbranemu občinstvu nekaj pri-  
spevkov.

RTV Ljubljana je v to skupno  
oddajo prinesla film o Baskih, TV  
Novi sad o Valižanih, RAI Cala-  
bria o Lužičkih Srbih, TV Wales o  
Turkih v Makedoniji, TV Skopje o  
Valdostancih, madžarska televizi-  
ja o Albancih v Italiji, baskovska  
televizija o Italijanih v Istri, RAI  
Trst o Kataloncih, katalonska te-

levizija o Madžarski kot deželi na-  
rodov in vzhodnonemška televizija  
o Samih.

Avstrijska televizija, ki je pri  
prvi seriji sodelovala, se zaradi or-  
ganizatoričnih in kadrovskih spre-  
memb v drugo ni mogla vključiti,  
je pa pripravljena, da jo prevzame.  
Kaže pa zanimanje za možno tret-  
jo serijo.

Veliko zanimanja za serijo je bi-  
lo vidno že na Prix de Italy in tudi  
televizijske postaje, ki niso sode-  
lovale pri produkciji, bi serijo rade  
prevzele.

-wafra-

NAŠ TEDNIK — Lastnik (založnik) in izda-  
jatelj: društvo „Narodni svet koroških Slo-  
vencev“.

Tisk: Mohorjeva/Hermagoras, Viktringer  
Ring 26, 9020 Celovec. NAŠ TEDNIK izhaja  
vsak torek, naroča se na naslov: „Naš  
tednik“, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec.  
Telefon uredništva, oglašnega oddelka in  
uprave: (0463) 512528. Naš zastopnik za  
Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61000  
Ljubljana, tel. 223023.



„Mit dem Herzen geschaut“ — to je naslov najnovejše knjižice avtorice Gertraude Langer. Knjižica je bila predstavljena v torek, 6. oktobra, v Mohorjevi knjigarni, kajti založila jo je Mohorjeva založba.

## Nova čitanka za otroke

V tej knjižici, ki jo je ilustriral Günther Brugger, Langerjeva pripoveduje zgodbe iz življenja in narave v takem jeziku, ki otroke privlači. Prav zato je knjiga zanimiva tudi za vse tiste odrasle, ki so si ohranili vsaj kanček otroške izvirnosti in radovednosti.

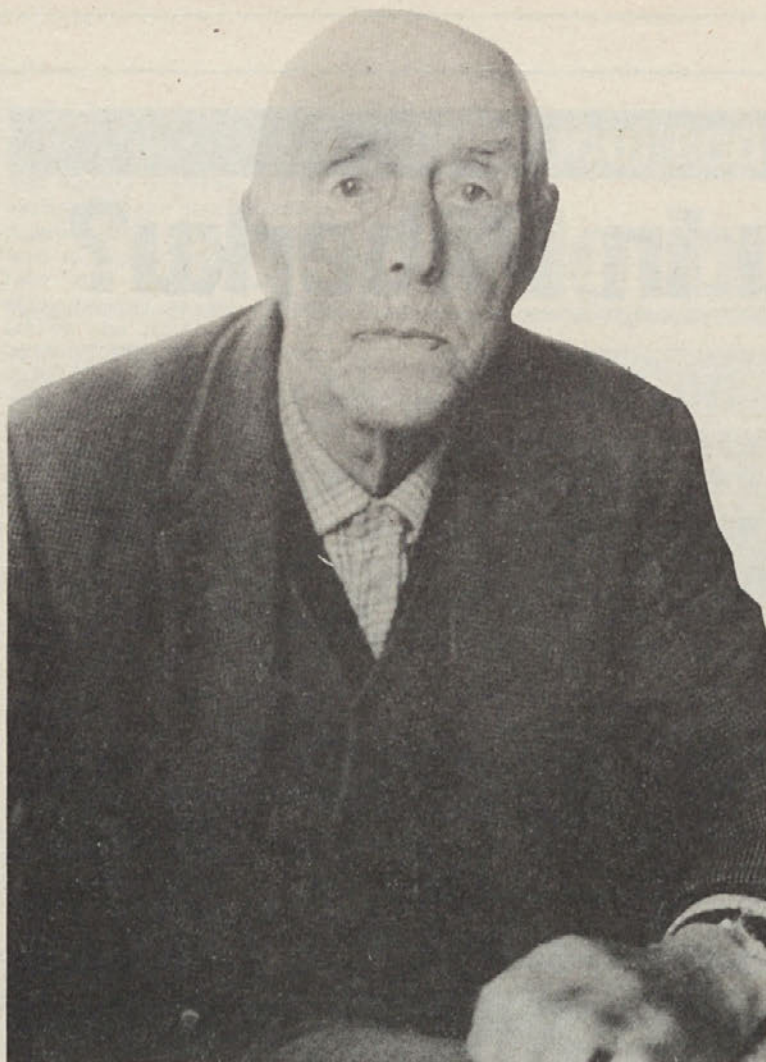
Vodja Mohorjeve založbe Franc Kattinig je na predstavitvi, ki je v prvi vrsti bila namenjena predvsem nemško govoreči publiki, izrazil zadovoljstvo, da je delo izšlo pri Mohorjevi založbi in je hkrati odprl razstavo slik Güntherja Bruggerja, ilustratorja knjige.

Razstava je odprta do 20. oktobra 1987 v poslovnih urah knjigarne.

Langerjeva, po poklicu učiteljica in poleg tega avtorica učbenikov, je pred dnevi v zvezi s četrto („ta krvavo“) kitico, ki je ni v nekem učbeniku, bila tarča hudih napadov deželnega glavarja Wagnerja.

Knjigo „Mit dem Herzen geschaut“ lahko kupite v Mohorjevi knjigarni, stane pa 145,— šilingov.

-wafra-



Maks Kanzian, po domače Kocjan v Rožeku, je pred dnevi praznoval svojo 80-letnico. Desetletja je gospodaril na Kocjanovini in bil zastopnik slovenskih in občnih interesov v rožeški občinski sobi.

Kocjanova kmetija v Rožeku je kakor otok, in to v narodnem ter kmečkem ozirju: v vasi, ki je še pred enim rodom bila večinsko slovenska, domača beseda med mladino vse bolj izginja, pa tudi kmetov je vse manj. Na kmetiji, ki leži na južnem bregu stare dravske struge in bolj v zavetju, rod Kocjanov gospodari že od leta 1663.

## „Odvisnost od strank je Slovencem le škodovala“

Resda noge Maksa Kanziana ne nesejo več kakor prej, ko je rad zahajal na Bleščečo in se udeleževal planinskih izletov Slovenskega planinskega društva, čigar član je, a njegov spomin je svež.

Tedaj, ko je Maks Kanzian doraščal, nihče ni šel v Rožek, ampak samo „v Faro“, prav tako, kakor ljudje niso hodili v Št. Jakob, ampak v Podgrad. Rožek je bil zgornji del vasi, spodnji del, kjer stoji Kocjanovina, pa je bil Šmihel („Šmahov“).

Ljudsko šolo je začel Maks Kanzian obiskati leta 1914, nadučitelj pa je bil neki Klein. Bil je zelo nemško nastrojen, čeprav je bil „iz spodnjega kraja“. Klein je imel tri hčere in sina in najstarejša hči je bila mati poznejšega vojnega zločinca in koroškega gauleiterja Rainerja. Pri Kleinu so samo nemško govorili. Ko je leta 1924 nadučitelja Kleina zadela možganska kap, je na mah pozabil vsako nemško besedo in govoril samo še slovensko; tudi otroci so se z njim mogli pogovarjati samo slovensko.

Posledica razpada monarhije 1918 je med drugim bila tudi ta, da je od leta 1919 pa do 1920 bil v šoli pouk slovenski. O izidu plebiscita pa Kocjan meni, da Slovenci niso ubrali prave propagande.

Po plebiscitu v Rožeku slovensko kulturno delovanje ni zamrlo, ampak le zažvelo. Poleg raznih zborov so imeli še igralsko skupino in tamburaše. Le-te je vodil Huštarnkov Hanzl iz Loge vasi. Maks Kanzian je igral mandolino, v moškem zboru je pel tenor, v mešanem pa bas. Kolikokrat je stal na odru, pa ne ve. Večinoma so Rožečani igrali veseloigre, nekajkrat celo pri Kocjanu, ki daje itak videz zaokroženega prostora.

Komaj da je bil star 22 let, je moral prevzeti kmetijo: oče je umrl, najstarejši brat je bil v Kanadi, doma pa šest bratov in sester, ki so še hodili v šolo. Ni se ustrašil naloge in dela, temveč je še naprej bil aktiven v slovenski kulturni in politični sceni. Tako tudi ni bilo čudno, da je od leta 1936 pa do anšlusa 1938 bil v občinski sobi. O anšlusu in tistih dneh pa je dejal, da so se kar čez noč pojavili v Rožeku ljudje v uniformah SA in z nacističnimi zastavami — seveda ne prišleki od drugod, ampak Rožečarji.

Po vojni, ki je Maks Kanzian, hvala Bogu, ni preživel na fronti, so Slovenci v Rožeku doživeli hud udar, ker so izgubili moža, ki je bil designiran za župana. Socialisti so reagirali hitro in postavili svojega kandidata za župana. Z enim mandatom so Slovenci bili v opo-

ziciji. Pri volitvah leta 1949 je Maks Kanzian vodil listo in dosegel dva mandata. Nad 20 let je bil občinski odbornik in podžupan.

Povsem jasno, da človek kakor on, ki je bil dolga leta v komunalni politiki in se udeleževal kulturno, razmišlja tudi o narodno političnem položaju naše narodne skupnosti. Po njegovem je bilo za Slovence najbolj pogubno, da so se po drugi svetovni vojni dali razcepiti, razbiti na dva tabora. To je premnoge rojake odbilo. Česar pa ta razcep ni premogel, je uspelo politiki vezanja na stranke. Maks Kanzian je zato, ker je videl pogubne posledice take „narodne“ politike, vselej zagovarjal in podpiral samostojno politično nastopanje koroških Slovencev. „Naše, slovenske interese moramo Slovenci sami zastopati“, je dejal. Seveda, kdor se tega ni naučil, tudi ne zna.

Kot kmet pa Maks Kanzian hudo obžaluje, da nimamo Slovinci lastne kmetijske šole, kakor smo jo že imeli. Pri tem je opozoril na izjemno pozitivno poslanstvo, ki ga opravljata šoli v Št. Petru pri Št. Jakobu in v Št. Rupertu. Najti bo treba pot do nove kmetijske šole, je dejal in pošteno potegnili za pipo.

Franc Wakounig

